LOTHARINGIA MASCVLINA,

ADVERSVS

ANONYMVM PARISIENSEM:

AVCTORE

Ioanne Iacobo Chifletio, Equite,
& Regio Archiatrorum Comite.

ANNO M. DC. XLVIII.

NICOLAVS DE CLEMANGIIS,
Archidiaconus Baiocenſis, epiſtolâ xc.
ſcripta anno Domini M. CD. XVII.

DICET *quis, contemnendum eſſe, quantum ad bella pertinet,* DVCEM LOTHARINGIÆ; *nec tantis pollere viribus, vt* DOMVI *audeat* FRANCIÆ *bellum inferre. Non debet paruus hoſtis videri, quem* DEVS *excitat, & propter aliorum* ADIVVAT *facinora.*

LOTHARINGIA MASCVLINA.

CAPVT I.

Lotharingiæ Superioris Ducatus ex lege Imperij ad feminas non deuoluitur.

DVCATVS Lotharingiæ maſculinitas tribus fulcitur fundamentis; SALICA LEGE, STATVTO IMPERII, ET IVRE FAMILIARI. De lege Salicâ fusè diſſerüimus in Vindicijs Hiſpanicis: Cap. 5. ſupereſt vt agamus de alijs duobus; & primùm quidem de Imperij edicto.

Sanctè & ſalubriter in Imperio conſtitutum, vt maiora Feuda, ex primâ origine & naturâ ſuâ, militaria eſſent & maſculina. Ratio conditæ legis hæc fuit; quòd Sacrum Imperium latè protenderetur, ſuæque maieſtatis atque gloriæ plures haberet æmulos; vnde Cæſaribus æquum viſum eſt, regendas tuendaſque Prouincias committere Principibus viris, qui animi magnitudine & conſtantiâ, iudicij & conſilij acrimoniâ, bellique gerendi peritiâ ac ſolertiâ præditi, hoſtium conatus aduerſos vi armatâ propellerent. Quod quidem munus cùm feminæ per ſe obire non poſſint, à Feudorum militarium poſſeſſione regulariter ſunt excluſæ.

Sancitæ in Imperio legis antiquitatem colligo ex Witikindo Saxone, qui de Othone I. Imp. ſic loquitur: *De legum quoque varietate facta eſt contentio: fuerèque qui dicerent, quia filij filiorum non deberent computari inter liberos, hereditatemque legitimè cum filijs ſortiri, ſi fortè patres eorum obijſſent auis ſuperſtitibus. Vnde exijt edictum à Rege, vt vniuerſalis populi conuentio fieret apud villam, quæ dicitur Stela. Factum eſt, vt cauſa inter arbitros iudicaretur debere examinari. Rex autem meliori conſilio vſus, noluit nobiles viros ac ſenes populi inhoneſtè tractari; ſed magis rem inter gladiatores diſcerni iuſſit. Vicit igitur pars, qui filios filiorum computabant inter filios; & firmatum eſt, vt æqualiter cum patruis hereditatem diuiderent pacto ſempiterno.* Lib. 2. Eadem, ſed

 breuiùs,

Ad an. 942. breuiùs, ſic refert Sigebertus: *Ortâ diſſenſione inter Principes de varietate legis, vtrùm deberent auis ſuperſtitibus filij filiorum poſt patres defunctos hereditare, an exheredatis fratruelibus deberet hereditas ad patruos redire; ex Regis* OTHONIS, *omniumque Principum ſententiâ, cognitio veritatis commiſſa eſt gladiatorio iudicio: ceſſitque victoria his, qui cenſebant fratrum filios debere cum patribus hereditare.*

In illâ autem quæſtione tempore Othonis primi Imp. agitatâ feminarum nulla mentio; quippe quæ ab omni patrum Feudali hereditate arcerentur; quemadmodum ſexcenta vltra Rhenum exempla docent. Citra Rhenum pauca hæc obſeruaui.

Brumingus in Hiſtor. ms. Luxemb. Primum eſt ERMENSINDÆ, HENRICI CÆCI Comitis Namurcenſis & Luxemburgenſis filiæ, quæ poſt patris exceſſum anno M. C. XCIII. ab HENRICO VI. Imp. priuata eſt vtroque Comitatu: contulit enim Namurcum Cæſar BALDVINO Hannoniæ Principi; Luxemburgum verò OTHONI Burgundiæ Comiti, à quo Ermenſinda illud redemit, & in Henricum, ex Valeramo Limburgenſi marito filium, tranſmiſit.

Gerbrandus. Snoius. Alterum eſt ADÆ, THEODORICI VII. Hollandiæ Comitis filiæ, quâ excluſâ, WILLELMVS, Theodorici frater, in Hollandiæ Principatu ſucceſſit anno M.CC.III.

Tertium exemplum, de Lotharingiæ Inferioris Ducatu, ſic expreſſit Dinterus: Lib. 4. in Proleg. *Mortuo* OTHONE *Duce ſine liberis, qui patri ſuo* [Carolo] *ſucceſſerat in Ducatu Lotharingiæ,* QVIA MARES HEREDES NON HABVIT, *Ducatus eius per* HENRICVM *huius nominis Imperatorem II. & Regem Romanorum, datur Godefrido Comiti Virdunenſi, filio Godefridi Comitis Ardennenſis, anno* M. VI. Aſſentitur Auctor Pag. 90. Magni Chronici Belgici hiſce verbis: *Mortuo Othone ſine herede,* GERBERGA *ſoror eius,* QVIA FEMINA FVIT, *Ducatum Lotharingiæ amiſit.* Item Alphonſus Delbene de Othonis ſororibus, Gerberga & Ermengarde: De Regno Burgund. pag. 177. *Hæ hereditatis iure Lotharingiam ad ſe pertinere prædicabant, & in poſſeſſionem eius ingredi conatæ ſunt: ſed Godefridus Barbatus, filius Godefridi Arduanorum, Bullonij & Virdunenſium Comitis, eas prohibuit, & vi & armis Lotharingiam occupauit anno ſexto ſupra milleſimum. Dicebat enim ſe ab* HENRICO *Imp. Ducem fuiſſe conſtitutum;* FEVDVM LOTHARINGIÆ *ad maſculos, non ad feminas pertinere.* Lib. 2. Annal. Meyerus denique de ijſdem ſororibus: *His ſpretis feminis,* HENRICVS *Cæſar (is qui in cælum dicitur relatus) cùm in eam Prouinciam ſummum haberet iudicium,* GODEFRIDO, *Ducis Arduennæ Godefridi filio, Lotharingiam dedit; aſſignato Gerbergæ, Lamberto nuptæ, Louanienſium tantummodò Comitatu.*

Quartum

Quartum exemplum de Lotharingiæ Superioris Ducatu (de quo iam quæſtio eſt) opportunè ſubminiſtrat Sigebertus ad annum M. XXXIV: FRIDERICO *Moſellanorum Duce mortuo*, QVIA MARES FILIOS NON HABEBAT, QVIBVS DVCATVS COMPETERET, *Gothelo Dux, impetrato etiam ab* IMPERATORE *Moſellanorum Ducatu, in Lotharingiâ potentiùs principatur.* Albericus, Dinterus, Ægidius de Roya, & alij non pauci, eadem Sigeberti verba integrè retulerunt: ſolus Theodorus Gothofredus in Genealogijs Lotharingiæ & Portugalliæ, quas prælo ſubiecit anno M. DC. XXIV. verba Sigeberti, quæ maiuſculo expreſſimus charactere, ſcienter prætermiſit; eodemque modo mutilauit Magnum Chronicum Belgicum, in quo hæc leguntur: *Frederico Moſellanorum Duce mortuo*, QVIA MARES FILIOS NON HABVIT, QVIBVS DVCATVS COMPETERET, *Gothelo Dux Lotharingiæ Inferioris, impetrato ab Imperatore* CONRADO *Moſellanorum etiam Ducatu, in Regno Lotharingiæ potentiùs principatur.* Omiſit ſtudiosè Gothofredus verba eadem, quæ in Sigeberto prætermiſerat, quæ Ducatum Lotharingiæ Superioris, ſiue Moſellanorum, ſolis maribus competere palàm inſinuant. In Chron. Pag. 101.

Quintum exemplum, extra Lotharingiam, in Regno Burgundiæ, præbet Sabaudiæ Comitatus; de quo ſic Renatus Choppinus: *Allobrogum Comitatui filias minimè dominari, maſculo è Sebuſianis Regulis extante, decreuerunt litis diſceptatores ex lege Salicâ* (alij dicunt ex Voconiâ) *ſecundùm Petrum Allobrogem aduerſus Conſtantiam, neptem ex fratre maiori natu, vxorem Comitis Cabilonenſis, anno* M. CC. LVI. Addit deinde Choppinus: *Sabaudia planè* VIRILE *eſt* SACRI IMPERII BENEFICIVM, *Beraldo Saxoni in primis conceſſum ab Othone I. Germaniæ Cæſare patruo.* A Sigiſmundo poſtmodum Imperatore Comitatus Sabaudiæ Ducatus titulo & prærogatiuâ auctus eſt Conſtantiæ, anno M. CD. XV. Lib. 3. de Dom. tit. 6. num. 60.

Planum eſt igitur quod ait Albericus, *non ſolere feminas in Imperio hereditare:* quod equidem ſtatutum Imperialibus reſcriptis vim habere in Feuda per Imperium, quæ beneficiario iure à Principibus obtinentur, norunt Iuriſconſulti. Id tamen de iure communi eſt intelligendum: poſſunt enim feminæ ex Imperatoris gratiâ & priuilegio Feudorum poſſeſſionem nanciſci. Ita Fridericus I. Imperator diplomate dato Ratiſponæ anno M. C. LVI. HENRICO Auſtriæ primo Duci indulſit, *vt eius* FILII *&* FILIÆ *indifferenter poſſent Ducatum Auſtriæ hereditariò iure à Regno tenere & poſſidere.* Ad an. 1113. Chronica Auguſt. Cuſpinianus in Auſtriâ.

Adolphus item Cæſar anno M. CC. XCV. *Rainaldo Comiti Geldriæ conceſſit, caſu quo ſine prole maſculâ ab hac luce migraret, vt filiarum eius* Ex Archiuo Namurc.

tius maior natu ei ſuccederet in Comitatu, & in alijs Feudis ab Imperio dependentibus.

Dinterus & Butkens paſſim. Philippus denique, Albertus, Henricus VII. & Carolus IV. Imperatores Ducibus Lotharingiæ Inferioris & Brabantiæ indulſerunt, *vt ſi maſculum heredem non haberent, eorum* FILIAE *in Feudis liberè & tamquam maſculi ſuccederent*. Et idcircò dum Conſtantiæ an-
Dinterus lib.6.cap. 116. no M. CD. XIV. SIGISMVNDVS Imp. obijci feciſſet GOSWINO, Priori Carthuſienſium de Soelhem, ANTONII Brabantiæ Ducis Legato, *quòd Imperio ius eſſet acquiſitum in Ducatu Brabantiæ, & quòd feminæ non poſſent in eo ſuccedere*: cordatè reſpondit benè informatus Prior, *quòd Duces Brabantiæ de ſucceſſione filiarum ſunt ab antiquo priuilegiati à Diuis Imperatoribus & Regibus Romanorum.*

Quotieſcumque ergo legitur, Feudum aliquod Imperiale à feminâ poſſeſſum, illicò intelligendum eſt id factum ex ſpeciali Cæſaris gratiâ, & præter iùs commune Imperij.

Atqui Lotharingiæ Superioris Duces priuilegium eiuſmodi neque obtinuerunt, neque obtenderunt vmquam, legi ſuæ Salicæ antiquiſſimæ, & iuri ordinario Imperij, quo à Feudis militaribus feminæ regulariter excluduntur, ſemper obſtricti.

CAPVT II.

Prius Anonymi argumentum ab Idâ deſumptum, contra Lotharingiæ maſculinitatem, diſſoluitur.

PRODIIT anno M. DC. XL. ſcriptum Anonymi cuiuſdam Pariſienſis, qui vt probaret Lotharingiæ Superioris Ducatum ad feminas deuolui, exemplis ferè cauſam ſuam egit, ſed præter hiſtoricam fidem prolatis: ita vt mihi commenta vetiùs quàm argumenta refellenda ſint. At cuius ea generis? Primum eſt IDAE, Euſtachij II. Comitis Bononienſis vxoris; *quæ* (inquit) *fratri ſuo Godefrido Gibboſo Duci Lotharingiæ abſque liberis defuncto ſine contradictione aùt oppoſitione ſucceſſit*. Quod abſolutè falſùm eſt: interfecto enim à ſicarijs
Ad an. 1076. Godefrido Gibbere, Henricus IV. Imp. de Feudis eius primarijs ſic diſpoſuit, teſte Lamberto Schafnaburgenſi: *Rex Paſcha Traiecti celebrauit; ibique Ducatum Lotharingiæ filio ſuo* CONRADO; *Marchiam verò, quæ dicitur Antwerpa*, GODEFRIDO (Bullionio, Idæ filio) *Euſtachij Comitis filio, impigro, & ad rem militarem acerrimo adoleſcenti tradidit*. Eadem quoque habet Sigebertus in MS. Ortiliano. Ex quibus perſpicuum eſt, Idam in Ducatu Lotharingiæ Inferioris Godefrido

Gibboſo

Gibboſo fratri haud ſucceſſiſſe; & conſequenter Godefridum Bullonium, Idæ filium, à matre Ducatum illum non accepiſſe; ſed ab Henrico IV. Imp. anno dumtaxat M. LXXXIX. teſtibus Sigeberto & Alberico hiſce verbis: GODEFRIDO, GODEFRIDI GIBBOSI *ex ſorore nepoti, tandem* DATVR *Ducatus Lotharingiæ*. Ad an. 1089.

Verum quidem eſt, Godefridum Bullonium, Idæ filium, à Godefrido Gibbo, Idæ fratre, heredem fuiſſe ſcriptum; quippe qui chartam anni M. XCIV. ſic exorditur: *Ego* GODEFRIDVS, *legitimus ſucceſſor &* HERES *Ducis Godefridi Barbati, filijque eius potentiſſimi & iuſtiſſimi Ducis Godefridi, auunculi mei*, &c. Sed hereditas illa non alia fuit quàm allodiorum, quæ tam in Superiori quàm Inferiori Lotharingiâ maiores eius poſſederant; pura Bullionij, Baſeij, Genapiæ, Sathanaci, & Moſaci; non autem Feudorum, quæ Imperio erant obnoxia: vnde Albericus clarè ad annum M. LXXVI: *Godefridus iuuenis, frater Balduini & Euſtacij, per matrem ſuam Idam factus eſt heres Bullonij*; quia nempe Ida eius mater ſoror erat Godefridi Gibberis, Bullionij Dynaſtæ. Perſpicuè in hunc locum vetus Genealogia de Idæ filijs: *Hi dicti fuerunt de Bullion, quia adepti ſunt Principatum de Bullion poſt mortem auunculi ſui Godefridi Gibboſi*. Et quidem Bullonium fuiſſe allodium, non Feudum, clarè docet Chronicum MS. Monaſterij S. Huberti in Arduennâ: *Dux Lotharingiæ* GOZELO *caſtrum Bullonij in proprium tenebat allodium, & Comitatum Virdunenſem*. De Sathanaco & Moſaco hæc reperi monumenta in Chartulario Gorzienſi.

Miræus Don. piar. c.67.

In Chron.

Ex MS. Niuellenſi.

Charta Godefridi Ducis Magni, ſeu Barbati.

✠ IN NOMINE *ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis*. GODEFRIDVS *Dei gratiâ Dux & Marchio*, &c. *Inſtinctu & ſupplicatione venerandæ collateralis noſtræ* BEATRICIS *multoties ſollicitatus, conſiderans quòd Eccleſiam S. Dagoberti apud* SATHANACVM, VILLAM IVRIS NOSTRI, *& pretioſis ipſius S. Martyris oſſibus & multis alijs Sanctorum pignoribus illuſtratam; ſed à Canonicis inibi ſub carnali vitâ degentibus, & ſua potiùs quàm diuina quærentibus, vſquequaque neglectam; virum boni teſtimonij, & ſanctæ conuerſationis*, HENRICVM *Gorzienſem Abbatem, & Monachos eius, cum conſilio Domini* EVRARDI, *ſanctæ Treuirorum Sedis Archiepiſcopi, in cuius Dioceſi locus ipſe ſitus erat, ceterorumque fidelium Dei, ac noſtrorum, conuocauimus; & illis remotis, iſtos in eorum locum ſubſtituimus*, &c. ✠ GODEFRIDI *Ducis. Signum* BEATRICIS *coniugis ſuæ. Signum* GODEFRIDI Pag.184.

filij

filij ſui conſentientis. Signum Hezelini Comitis. Signum Fulconis Comitis. Signum Herbranni Caſtellani, &c. *Actum Bullioni anno Dominicæ Incarnationis* M. LXIX. *indict.* VII. *regnante* HENRICO, *filio glorioſi Imperatoris Henrici*, *anno Regni eius* XIII.

Charta Godefridi Ducis, cognomento Bullionij, Godefridi Magni ex Idâ filiâ nepotis.

Pag.186. ☧ IN NOMINE *ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis*, *Patris & Filij & Spiritus ſancti*. GODEFRIDVS *Diuinâ propitiante gratiâ Dux & Marchio*, &c. *Notum eſſe volumus Sanctæ & vniuerſalis Eccleſiæ filijs fidelibus, tam futuris quàm præſentibus; quia dux* GODEFRIDVS *auus meus, cum* BEATRICE *vxore ſuâ, apud* SATHANACVM, IVRIS SVI VILLAM, *in Eccleſiâ S. Martyris Dagoberti pro ſuarum animarum remedio Monachos de Monaſterio S. Gorgonij conſtituerunt*, *eiſque inter alia, pro ſupplemento victus & veſtitus*, *Eccleſiam villæ* MOSACI, *quæ ſine contradictione* SVAE PROPRIETATIS *erat*, *legaliter condonauerunt : quam etiam ipſi Monachi totâ vitâ ipſius* AVI MEI, *& filij ſui* AVVNCVLI MEI, *quietè & pacificè poſſederunt*, &c. ✠ GODEFRIDI *Dei gratiâ Ducis & Marchionis. Acta Bullioni anno Domin. Incarnat.* M. XCIII. *indict.* V. *annio Regni* HENRICI *quarti* XXXVII. *Imperij* X. *pontificante Domno* FILBERTO *Treuirorum Archiepiſcopo, anno ſui Pontificatus* X.

Quin & ipſa etiam IDA, quam adducit Anonymus ; in Afligemienſi membranâ ſic loquitur : EGO IDA BOLONIENSIS COMITISSA, *humilis Chriſti ancilla*, *cunctis in fide manentibus gaudia promereri promiſſa fidelibus. Notum facio tam præſentibus quàm futuris ſignum meæ dilectionis erga Dominos meos & Fratres, videlicet Monachos noui Monaſterij, cui vocabulum* AFFLINGEN *inditum erat ab antiquis*, &c. *Igitur in* ALLODIO MEO *& villâ, quæ vocatur* GENAPIA, *pro ſalute animæ meæ*, *patris quoque mei Ducis* GODEFRIDI, *& Comitis* EVSTATHII *Domini mei, Eccleſiam cum decimis, & vniuerſis eius redditibus, firmiter perpetuóque iure tenendam dedi ſupradictis Fratribus; in idipſum filijs meis*, GODEFRIDO, EVSTATHIO *&* BALDVINO, *cooperantibus. Filius quoque meus Dux* GODEFRIDVS *in eâdem villâ Genapiâ quinque manſos terræ donauit ijſdem Fratribus*, &c. *Factum eſt autem hoc Incarnationis Dominicæ anno* M. XCVI. *indict.* IV.

Ex chart. Affligem.

Vides igitur, Anonyme, IDAM, & Godefridum Bullionium eius filium, allodiorum ex hereditate poſſeſſores, non Feudorum.

Vides

Vides *Idam* iam inde ab obitu patris & fratris dici dumtaxat *Boloniæ Comitiſſam*, non *Lotharingiæ Ducifſam:* cuius Idæ frater Godefridus Gibboſus & filius Bullionius non fuerunt Duces Lotharingiæ Superioris (quam obtinuit Theodoricus Dux, cognomento Strenuus, ab anno M. LXX. vſque ad M. C. XV.) ſed Inferioris; neque hereditatis iure, verùm Imperatoris beneficio; ille anno M. LXX. iſte anno M. LXXXIX. vnde ſequitur, argumentum ab Idâ deſumptum, pro fœminarum iure ad Lotharingiam Superiorem, futile omnino & abſurdum eſſe; adeoque conſuetudinem, ab exemplo Idæ, à te inaniter iactatam.

Teſtimonium denique Nobilium, quod adducis, coram Theobaldo Duce exhibitum anno M. CCCVI. vel dicis causâ confictum fuit; vel illi teſtes Hiſtoriarum haud erant gnari: quandoquidem ex antiquioribus & indubitatis monumentis conſtat, Beatricem & Sophiam, Friderici II. Moſellanorum Ducis filias, poſt mortem patris à Ducatu fuiſſe excluſas anno M. XXXIV. Neque vlla femina ante Iſabellam (de quâ mox agemus) in Superiorem Lotharingiam ius vllum palàm obtendit.

CAPVT III.

Reſpondetur alteri Anonymi argumento, de Iſabellâ Caroli primi Ducis filiâ.

SOLVTO & eneruato priore Anonymi argumento, tranſimus ad alterum. Affirmat ille, ISABELLAM, Caroli I. Ducis filiam, Renati Ducis Andegauenſis coniugem, poſt patris obitum fuiſſe optimo iure Lotharingiæ Duciſſam: cuius quæſtionis nodus vt faciliùs extricetur, expedit ſubiectam hîc tabellam ſedulò inſpicere & examinare.

1. IOANNES Dux Lotharingiæ.

2. CAROLVS I. Dux Lotharingiæ.
3. ISABELLA vxor Renati Andeg. Ducis Lotharingiæ intruſi.
4. IOANNES Dux Calabriæ.
5. NICOLAVS Dux Calabriæ, ἄπαις.
4. IOLANDA vxor Friderici VI. Ducis Lotharingiæ.

2. FRIDERICVS Comes Guiſiæ & Vaudanimontis.
3. ANTONIVS. I. Comes Vaudanimontis, Dux Lotharingiæ legitimus.
4. FRIDERICVS VI. Dux Lotharingię: vxor Iolanda Andegauenſis.
5. RENATVS Dux Lothar. & Barri.
6. ANTONIVS II. Dux Lothar. & Barri: à quo ceteri Duces & Principes natu maiores.
6. CLAVDIVS Dux Guiſiæ: à quo Principes natu minores.

In Stemmate Ducum Lothar. Dubitat Antonius Albizius, num Fridericus, Comes Guiſiæ & Vaudanimontis, frater Caroli I. Ducis, proles maſculas habuerit: *Quia ſi habuiſſet*, inquit, *ad Renatum Andegauenſem per vxorem Lotharingia iure hereditario non perueniſſet.* Reuerà tamen Fridericus filium habuit Antonium, qui pro iure ſuo in Lotharingiam contra Renatum Andegauenſem acriter decertauit. Dum enim iſte defuncto ſocero Ducatus poſſeſſionem adire vellet; *Antonius acerbè illum prohibuit, affirmans ditionem Lotharingicam non poſſe in colum traduci.* (In Hiſtor. Prouincię.) Hæc Cæſar Noſtradamus: quibus haud abſimilia refert Richardus Waſſeburgius iure Imperij adducto: *Exinde*, inquit, ANTONIVS *Vaudemontanus*, *filius* FRIDERICI LOTHARINGI, *fratris defuncti* CAROLI, *decreuit iure ſucceſſionis contendere ad obtinendum Ducatum Lotharingiæ, affirmans* ISABELLAM *Renati vxorem non poſſe patri ſuccedere in Ducatu, de quo femina non poterant hereditare ſuperſtite maſculo legitimo, qualis ipſe erat, Caroli defuncti ex fratre nepos, qui præferebat* NOMEN *&* ARMA *Lotharingiæ; & proinde filiam à ſe debere excludi iuxta* IMPERII IVRA *& conſuetudines Ducatuum Principatuumque.* (L. 7. fol. 482.a.) In eumdem ſenſum Girardus Hallianus tradit, ANTONIVM *Lotharingum, Comitem* Waudanimontis; *tunc obieciſſe, Ducatum Lotharingiæ ſibi competere, vtpote* FEVDVM IMPERII, *quod in colum non delabitur;* ISABELLAM *Renato iunctam ab ſe debere excludi.* (Tomo 2. l.22.)

Illud verò diſſidium eò vſque proceſſit, vt ad arma ventum fuerit. Antonius enim anno M. CD. XXXI. ad bellum ſe comparauit, ſuaſque

ſuaſque copias iunxit Philippo Bono Burgundiæ Duci aduerſus Renatum hereditatis ſuæ vſurpatorem. Certatum eſt vtrimque acriter ſecundâ die Iunij ad Bulnevillam, vbi Renatus victus, captuſque Diuionem deductus eſt. *Mira res, & apud poſteros caritura fide* (inquit de pugnâ illâ Pius PP. II.) *quinque hominum millia octo & triginta millia fuderunt: tantùm in bello Dei poteſtas conſpicitur.* Lib. 9. Comm.

Franciſcus Haræus affirmat Antonium illo prælio victorem recuperaſſe Ducatum Lotharingiæ, quem Renatus inuaſerat: *Armis,* ait, *& ope Burgundi, eum Ducatum obtinuit, contra Renatum generum Caroli.* Et certè Comes Antonius exinde ſcutum Lotharienſe putum prætulit, abſque fracturâ ſiue diſtinctione, tamquam legitimus Lotharingiæ Dux & Dominus. Contrà, Renatus tunc bello victus, non Dux Lotharingiæ, ſed *Dux Barrenſis* dumtaxat nuncupatus eſt à Biturige, Caroli VII. Franciæ Regis Feciali. Necnon Turris ipſa, in quâ Diuione captiuus detinebatur, ab eo tempore ſemper dicta eſt *Turris Barrenſis*: & Sacellum, quod in vrbe illâ dotauit in honorem S. Andreæ Apoſtoli, non aliter audit quàm *Capella Barrenſis* nomine. Quæ maximè conuincunt Renatum ſtirpe Francum, ab ipſis Francis pro Duce Lotharingiæ legitimo non fuiſſe agnitum. Ad an. 1431. In Hiſt. Car. VII. Regis.

Enguerrannus Monſtreletus de pugnâ ad Bulnevillam commiſsâ rem adfert memoriâ in primis dignam: *Comes Vaudemontanus,* inquit, *pumilioni inſidens equo mediam aciem perequitabat, adſtantes amicè commonefaciens, vt confidenter & animosè depugnarent; affirmans ſub ſuæ damnationis periculo, actionem ſuam iuſtam eſſe; Ducem Barri velle ipſum iniuſtè exhered.* Quæ profectò verba eius firmando iuri erant peropportuna. Anno 1431.

Obijcit Anonymus, terminatam fuiſſe litem latâ ſententiâ in fauorem Renati aduerſus Antonium: ſed Auctores, quos adducit, de cauſæ Iudicibus non conueniunt; dicunt enim nonnulli fuiſſe Concilij Baſileenſis Patres; alij Sigiſmundum Imperatorem, qui Concilio illi vnà cum Principibus Imperij intererat.

Quod attinet ad Concilij Patres, ſupponit Belleforeſtius, illos de Lotharienſi lite dijudicaſſe in Renati fauorem, *ſed ad cauſæ cognitionem haud plenè inſtructos fuiſſe, ad id ſolummodò attendentes, quòd filia patri proximior eſſet quàm frater aut nepos patris; atque ita Renati vxorem, Caroli Ducis filiam, iure potiori debere patri ſuccedere, quàm Caroli fratrem aut nepotem: haud etiam perpendentes, Ducatum Lotharingiæ* SALICVM *eſſe, & ad Vaudemontanum Principem attinere.* Tomo 2. lib. 5. c. 95.

Verùm Patres Concilij iudicium tuliſſe in fauorem Renati, nullo modo quadrat cum ijs quæ narrantur à Waſſeburgio; ſcilicet, *Rectores* Lib. 3. fol. 489. b.

ctores ciuitatis Virdunenſis ab eo Concilio Sacrorum interdictione mulctatos
anno M. CD. XXXVIII. *prouocaſſe ad Eugenium Papam, vel ad Ferra-*
rienſe Concilium; *adducentes* (inter alia) *declarationem fuiſſe factam à*
RENATO *Siciliæ Rege, quòd ipſe nollet obtemperare Baſileenſi Concilio,*
ſed Ferrarienſi; claro indicio, Baſileenſem Synodum de Lotharienſi
causâ in Renati fauorem nihil decreuiſſe. Et verò ſi quidpiam
gratiosè ſanxiſſet, id omne pro irrito fuiſſet habitum edicto ipſius
Sigiſmundi Cæſaris âduerſus Patres publicato Vlmæ in Comitijs
Tomo 3. anni M. CD. XXXIV. die XXVIII. menſis Iulij, *de incompe-*
Conſtit. *tentiâ Concilij Baſileenſis in iudicandis cauſis Principum Imperij ad*
Imper. *Sacram Cameram pertinentibus*. Sed reuerà Synodus Baſileenſis
de lite Lotharingicâ nihil decreuit; in cuius Actis diurnis (quæ
manu ſcripta extant quatuor Voluminibus,) nulla Lotharingiæ
mentio.

Lib. 1. Iam quod attinet ad Sigiſmundum Cæſarem, delirat Ioannes Bo-
Reipub. dinus, dum Archidiaconum Virdunenſem (qui eſt Richardus
c. 9. Waſſeburgius) ſcribentem adducit, *in Concilio Conſtantienſi Frideri-*
cum Comitem W*audanimontis ſuſtinuiſſe, Lotharingiam eſſe Feudum Impe-*
riale ſolis maſculis debitum, illumque Sigiſmundi Imp. fauore viciſſe in
causâ contra Renatum Andegauenſem. Delirat inquam Bodinus, &
imponit Waſſeburgio; quia Concilium Conſtantienſe inchoatum
eſt anno M. CD. XIV. finitum anno M. CD. XVIII. quo tempore ſu-
perſtes erat Carolus I. Dux Lotharingiæ ad annum vſque M. CD. XXX.
à cuius obitu dumtaxat cœpit lis de ſucceſſione Ducatus inter Re-
natum eius generum, & Antonium Vaudemontanum (non Fride-
Lib. 7. ricum) eius ex fratre nepotem. Narrat autem Waſſeburgius, *iudi-*
folio 482. *cium litis inter* ANTONIVM *&* RENATVM *fuiſſe delatum ad Impera-*
b. *torem Baſileæ exiſtentem; quia diſſidentes habebant rationem, quòd Cæſa-*
res Ducatum Lotharingiæ cenſerent inter partes & membra Imperij; eſ-
ſentque in poſſeſſione, vt Duces Imperium recognoſcerent pro vijs maxi-
mè publicis, prolibus adulterinis, & eiuſdem Ducatus Regalibus: id quod
ab obitu Caroli I. Ducis nondum fuerat factum. Nonnullis deinde in-
teriectis pergit; *à Sigiſmundo Imperatore inueſtitum fuiſſe Renatum de*
Regalibus Ducatus Lotharingiæ causâ Iſabellæ vxoris ſuæ; idque pro-
bat litteris Guillelmi Chaney, Canonici Virdunenſis, datis Baſi-
leæ XXVII. Aprilis anni M. CD. XXXIV. ad Virdunenſe Capitulum
Folio 483. iſtis ipſiſmet verbis: *Dominus noſter metuentiſſimus, Dominus Dux*
a. *Barrenſis, fuit honorificè per Dominum Imperatorem in Regalibus Du-*
catus Lotharingiæ, non obſtante Domino Comite Vaudanimontis, receptus.
Lib. 9. Canonici Virdunenſis ſcriptioni conſentit teſtis maior, Pius II. Papa,
Comm. vbi

vbi de Lotharingiâ: *Huic, noſtrâ ætate*, inquit, RENATVS *præfuit, Dux Gentis ab Imperio conſtitutus*.

Verùm enim verò Renatum de Lotharingiæ Ducatu non fuiſſe plenè inueſtitum, ſed abſque dubio cum reſtringente clauſulâ, *ſaluo iure tertij* (cuius frequens vſus in diplomatis, quibus gratia conceditur, in cuius executione ex leui controuerſiâ moræ interceſſio oriri poteſt) conuincunt quæ ſequuntur rationes.

In primis, quia Ducatus Lotharingiæ, cùm eſſet Imperialis, ad feminam plenè tranſmitti non poterat niſi ex priuilegio, quod tunc locum non habebat, cùm agebatur de iure tertij, qui natalium & Imperij iure nixus, lite contendebat aduerſus mulierem. Ad priorem enim & antiquiorem inueſtituram ſemper eſt recurrendum; *quæ* (inquit Baldus) *eſt vetus baſis & fundamentum, adeoque radix ceterarum*. Atqui prima Friderici I. Ducis inueſtitura feminas excludebat. Conſtat enim, Friderico II. Duce, primi nepote ex Filio Theoderico, ſine liberis maſculis defunćto, Conradum II. Imp. Gotheloni Magno Ducatum contuliſſe.

Ex inueſtiturâ igitur, cum interpoſitâ conditione, Renati poſſeſſio non potuit eſſe valida; qui propterea durante diſſidio Cæſareum diploma numquam in publicum emiſit, nec vllibi terrarum poſteà viſum aut editum eſt; nec fortè ſcripto vmquam conſignatum, & ſigillo munitum.

Prætereà Renatum non fuiſſe plenè inueſtitum, euidens eſt ex eo, quòd ante publicationem Pacis Attrebatenſis anno M. CD. XXXV. ſolemni ritu & pompâ fuit pronuntiatum, *Renatum Ducem Andegauenſem & Barrenſem* (non Lotharingiæ Ducem) *nullatenus in tractatu Pacis debere comprehendi, ſed vt priùs manere in vinculis, & in poteſtate Philippi Burgundiæ Ducis*. Ecce auctoritatem in Attrebatenſi templo S. Vedaſti propalatam.

IN NOMINE *Domini, Amen. Tenore præſentis publici inſtrumenti cunctis pateat euidenter, & ſit notum, quòd anno à natiuitate eiuſdem* M. CCCC. XXXV. *indictione* XIV. *die verò Mercurij* XXI. *menſis Septembris, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris ac Domini noſtri, Domini* EVGENII *diuinâ prouidentiâ Papæ quarti anno quinto, ſacro Baſileenſi Concilio vigente, Illuſtriſſimis ac Illuſtribus Principibus ac Dominis, Dominis* PHILIPPO *Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Duce ex vnâ; nec non* KAROLO *Duce Borbonij*, ARTVRO *Richemondiæ, Conſtabulario Franciæ, L. VVyndomienſi, Comitibus; ac Reuerendo Patre, Patre Domino Reginaldo Remenſi Archiepiſcopo, Cancellario Franciæ, Nuntijs & Ambaſſiatoribus Sereniſſimi ac Chriſtianiſſimi Principis, Domini* KAROLI *Francorum Re-* Ex Actis mss. Conc. Baſil.

 gis,

gis, in choro Eccleſiæ ſeu Monaſterij Sancti Vedaſti Atrebatenſis, Ordinis S. Benedicti, pro Miſſâ de Sancto Spiritu audiendâ, deindè tractatu Pacis inter præfatum Dominum Karolum Regem, & eumdem Dominum Ducem Burgundiæ, inito publicando, & iuramentis ad hoc per partes hinc inde præſtandis, videlicet iuxta oratorium præfati Domini Ducis Burgundiæ, ad dextrum latus chori ipſius Eccleſiæ poſitum & aptatum, conſtitutis & congregatis partibus ex alterâ. In noſtrûm Notariorum publicorum, & Dominorum teſtium ad hæc vocatorum & rogatorum præſentiâ, ipſe Illuſtriſſimus Princeps Dominus Dux Burgundiæ coram præfatis Dominis, Duce Borbonij, Richemondiæ & Windomienſi, Comitibus, ac Domino Archiepiſcopo Remenſi, Cancellario Franciæ, Ambaſſiatoribus præfatis, ibidem, vt præfertur, conſtitutis, per organum nobilis ac ſtrenui militis, Domini Nic. Raulini, Cancellarij præfati Illuſtriſſimi Domini Ducis Burgundiæ, dixit, & expreſsè proteſtatus fuit, quòd non intendit, nec ſuæ intentionis fuit, aut eſt, Illuſtrem Principem Dominum RENATVM, DVCEM ANDEGAVENSEM ET BARRENSEM, *ſuum nunc priſionarium, nullatenus in dicto tractatu Pacis, vt præfertur, inter præfatum Dominum Regem* KAROLVM, *& eumdem Dominum Ducem Burgundiæ inito, ac de proximo firmando & publicando, debere comprehendi, nec per eumdem Dominum Ducem Burgundiæ de manibus eiuſdem Domini Ducis fore liberatum; ſed ipſum Dominum* DVCEM ANDEGAVENSEM ET BARRENSEM *in ſtatu quo erat ante dictum tractatum debere remanere. Quâ quidem proteſtatione, ſic vt præfertur, per Illuſtriſsimum Principem Dominum Ducem Burgundiæ per organum eius ſuprà factâ; præfati Domini, Dux Borbonij, & Comites Richemondiæ & Windomienſis, ac Dominus Archiepiſcopus Remenſis, Cancellarius Franciæ, Ambaſsiatores, & alij Domini eorum collegæ in hac parte, inibi præſentes nomine Ambaſsiatorio quo ſuprà, per organum eorumdem Dominorum Ducis Borbonij & Archiepiſcopi reſponderunt, & quilibet eorum reſpondit; quòd eo modo quo præfatus Illuſtriſsimus Princeps Dominus Dux Burgundiæ, factum concernens dictum Dominum* DVCEM ANDEGAVENSEM ET BARRENSEM, *intelligebat, etiam ipſi Ambaſsiatores præfati Domini* KAROLI *Francorum Regis eo modo intelligebant, & eorum quilibet intelligebat, videlicet eumdem Dominum* DVCEM ANDEGAVENSEM & BARRENSEM *non debere in huiuſmodi tractatu Pacis comprehendi, ſeu includi, nec de manibus poteſtateque eiuſdem Domini Ducis Burgundiæ liberatum fore. De quibus omnibus & ſingulis præmiſsis prælibatus Illuſtriſsimus Princeps Dominus Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Dux nomine ſuo priuato petijt à nobis Notarijs publicis, ſibi & omnibus quorum intereſt fieri atque tradi vnum & plura, publicum & publica, inſtrumentum & inſtrumenta. Acta fuerunt hæc*

Atre-

Atrebati in prædicto Monaſterio S. Vedaſti ſub anno, indictione, die, menſe, Pontificatu, & loco, quibus ſuprà; præſentibus ibidem Venerabilibus ac circumſpectis viris, Dominis & Magiſtris, Ioanne Caprioli, Archidiacono de Venguesſin in Eccleſia Rothomagenſi; Quintino Menardi, Præpoſito S. Audomari Morinenſis Diœceſis; Nobili viro Ioanne de Brimeu, Scutifero, Domino de Humbercourt; & Philippo Mangart, Licentiato in Legibus, Atrebatenſis Diœceſis, teſtibus ad præmiſſa vocatis, & ſpecialiter rogatis.

Aduerte, Lector, in illis ſolemnibus tabulis anni M. CD. XXXV. Renatum titulo Ducis Andegauenſis & Barrenſis dumtaxat cohoneſtari: qui ſi præcedenti anno M. CD. XXXIV. de Regalibus Ducatus Lotharingiæ legitimè & plenè fuiſſet inueſtitus per Imperatorem; vtique Legati Caroli VII. Regis Franciæ, qui præſentes aderant, non tuliſſent appellationem *Ducis Lotharingiæ* prætermitti in Francicæ ſtirpis Principe, cuius ſoror MARIA ipſius Caroli VII. Regis vxor erat.

Tertiò, inueſtitura illa talis qualis à Sigiſmundo Imp. præter ius & rationem decreta eſt ex odio, quod habebat aduerſus Philippum Burgundiæ Ducem, Antonij Vaudemontani fœderatum ac defenſorem: quam quidem acerbitatem diſſimulare non potuit in publico Baſileenſi conſeſſu die Sabbati VIII. Maij, anni M. CD. XXXIV. vbi Patribus in templo Prædicatorum congregatis, nuncians abitum ſuum, *dixit multa de Domino Duce Burgundiæ; & ſpecialiter, quòd nimis altè volebat volare, dando verſiculum:* Ex Actis Concilij.

O fili chare noli nimis altè volare.

Equidem pro indubitato illius ſimultatis teſtimonio refert Dinterus, ſequenti Iunio Sigiſmundum Vlmæ cum Legatis Regis Franciæ fœdus pepigiſſe contra Philippum Ducem Burgundiæ, ad quem prouocatorios miſit codicillos; & è contrario Philippum ad Principes Imperij circulares dediſſe epiſtolas, quibus de Imperatore conquerebatur, *quòd ſibi bellum iniuſtè nunciaret; quædam de dominijs noſtris* (aiebat Dux Philippus) *in inferioribus partibus Allemaniæ Imperio fore deuoluta prætendens, vt aliàs declarauit ipſa dominia mortuæ manus affecta ſeruituti; & cùm ad ea non ſuccedant feminæ, in maſculorum ſuccedentium defectu deuolutionem nouiter ſibi locum vendicare.* Ex quibus nullo modo elucet, quomodo ſtare poſſit, Sigiſmundum menſe Aprili anni M. CD. XXXIV. Renato, vt Iſabellæ marito, dediſſe plenam & abſolutam Feudi Lotharingici Imperialis, ac proinde maſculini inueſtituram; eumdemque Cæſarem ſubſequenti ſtatim menſe Iunio obtendiſſe deuolutionem dominiorum Ducis Burgundiæ, quæ ex Imperij lege tranſcribi ad feminas non poſſe contendebat. Lib. 3. c. 243. & ſeq.

Manebat

Manebat igitur adhuc in vinculis Renatus, non plenè inueſtitus, anno M. CD. XXXV. pro cauſâ Lotharingicâ; & verò etiam ſequenti M. CD. XXXVI. quo Dux Burgundiæ Philippus verè Bonus, ad procurandam Lotharienſibus Pacem, propoſuit coniugium IOLANDÆ, Renati & Iſabellæ filiæ, cum FRIDERICO Antonij filio: qui Dux Philippus deinde, acceptâ Renati fide, conceptiſque de futuro ſponſalibus, anno M. CD. XXXVII. Renatum idcircò ſoluit, vt Neapolim proficiſci poſſet, ſub conditione tamen, vt vtrumque filium ſuum datæ fidei obſidem traderet; quod ab æquali Scriptore Georgio Caſtellano reperi annotatum hiſce verbis: LVDOVICVS *Rex Siciliæ*, RENATI *&* CAROLI *Andegauorum frater, ob præclarè geſta parum cognitus in Franciâ, ſatis potenter regnauit Neapoli iuxta genium regionis: ſed non diu durauit eius Regnum, ætate mediâ morte præuenti. Illi autem ſuccedere debebat* RENATVS DVX BARRENSIS, *qui victus in prælio contra Burgundiones, captiuus Diuionem abductus eſt: quo impedimento, & ob dilatam eius liberationem, multùm retardatus eſt in adipiſcendâ Regni poſſeſſione; vnde aduerſus detentorem animo ſemper tumens fuit:* FILIOS *tamen ſuos obſides dedit, & profectus eſt Neapolim; vbi fauorem ſimul & contradictionem inuenit.* Aduerte iterùm, Lector, RENATVM à Caſtellano, tunc viuente, DVCEM BARRI dumtaxat nuncupatum, non etiam LOTHARINGIAE.

In Hiſt. ms. Ducis Philippi.

Tempus intereà promiſſi per Renatum connubij ſenſim dilabebatur. Antonius Friderici parens æquo ſatis animo motam ſuſtinuit vſque ad annum M. CD. XL. quo Iolandâ iam duodecenni, ac nubili, Renatus agens Neapoli nuptias procraſtinabat: ex quo indignatus Antonius (qui de cognationis lege ſolutionem à Pontifice obtinuerat per Guillelmum Filatre, Abbatem S. Theodorici Remenſis) denuò arma ſumpſit pro iure quod in Lotharingiam habebat, & Mirecurtem occupauit. *Crudeliter euaſtata terra Lotharingica Barrenſiſque* (inquit Meyerus) *ſacris iuxta ac prophanis vis illata; nulli ordini, nulli ætati Valdemontius pepercit.*

Waſſeb. lib. 7. folio 491. a.

Lib. 17. an. 1440.

CAPVT IV.

Fridericus VI. fuit Dux Lotharingiæ ex proprio capite, non vxoris Iolandæ Andegauenſis, aduerſus Anonymum.

ANNO tandem M. CD. XLIV. Nanceij Fridericus, Antonij filius, ſponſam ſibi copulauit Iolandam, Renati Andegauenſis

& Bar-

& Barrenſis Ducis filiam, annos natam ſexdecim; atque ita *omnis propinquitas, quæ acerbo priùs odio diuiſa fuerat, mutuam rediuit in gratiam.* Waſſeb. fol.494.b.

Stephanus Paſchaſius, eius connubij cauſam altiùs repetens, in hæc verba loquitur: *Iſabella Lotharinga, Renati coniux, poſt deceſſum patris ſui Caroli contendebat Ducatum Lotharingiæ ad ſe pertinere, tamquam ad filiam & heredem Ducis: è contra Antonius affirmabat* DVCATVM ILLVM ESSE FEVDVM MARIBVS ATTRIBVTVM, QVODQVE IN COLVM DELABI NON POTERAT; *ſeque adeò (quamuis à minori natu filio ortus eſſet) quia* MAS *erat, ab obtento iure illam Principem feminam excludere. Nouum belli argumentum inter Antonium & Renatum, in quo iſte fortunam deteriorem eſt expertus: factus enim Antonij captiuus, vt liberationis ſuæ rationem adinueniret, conſenſit in matrimonium* IOLANDÆ *filiæ ſuæ cum* FRIDERICO *Antonij filio: quo facto vnitæ ſunt maiorum minorumque natu Lotharingiæ geminæ ſtirpes; idque optimo conſilio, ad ſedanda inter partes diſſidia. Renatus nihilominus de illo connubio nuſquam eſt oblectatus; quippe quòd ab eo vi extortum fuerat; ita vt continuò cogitaret de aliis genero ſuo circumcidendis.* L.6. c.28.

Illius porrò odij ea cauſa fuerat, quòd Antonius Dux, Friderici parens, Renato *Lotharingiæ poſſeſſionem quietam nullo modo reliquiſſet; neque iuri ſuo armis proſequendo defuiſſet vmquam.* Cui adeò Diuinam fauiſſe Iuſtitiam palàm eſt, vt Renatus alieni vſurpator, exacto in vinculis ſexennio, mutatoque naturæ ordine, funeribus natorum ſuperſtes fuerit, quibus contra ius faſque dominationem adſcripſerat. Cùm enim ratione vxoris Iſabellæ nullum in Lotharingiam ius haberet, conſequens eſt, eius filios ex parte matris ad illum Principatum nullum ius habuiſſe: quippe quod totum manebat penes Antonium, licet iniquè expulſum; cùm ius non amittatur non vſu, quando non datur facultas vſus. San-Mart. l.11.c.7.

Georgius Caſtellanus, æqualis Scriptor, refert bella & vltima quæque aduerſus Renatum tentata à Duce Antonio *ratione ſuæ hereditatis* [pour cauſe de ſon heritage] *& quomodo ad felicem exitum litem ſuam perduxerit per coniugium Friderici filij ſui cum Iolandâ Renati filiâ:* ita vt Fridericus in Maiorum hereditatem, quæ à Renato iniuſtè occupata fuerat, denuo ſit ingreſſus. *Et verè Fridericus* (inquit Cæſar Noſtradamus) *ius & cauſam habebat ad auorum Ducatum; quippe qui directâ lineâ ortum ducebat ab antiquis & legitimis Lotharingiæ Ducibus, quorum Ditiones à primis eius perilluſtris &* REGALIS DOMVS *Principibus in colum dilapſæ non fuerant, præterquam in iſto Renato, qui per* In ms. Hiſtoriâ. Parte 6. an.1447.

per Iſabellam uxorem ſuam, Caroli I. Ducis filiam, ſe declarauit, & aliquo tempore vindicauit in heredem & Dominum Ducatus.

Is ergo Principatus demum iure optimo ad Fridericum reuerſus eſt: vnde ſuperſtite etiamnum ſocero, Lotharienſe ſcutum Aquilulis inſigne, ſine vllâ fractione, purum putum prætulit; quale conſpicitur in templo S. Mauricij Andegauenſis, in ſacello Equitum Lunæ creſcentis, ordine decimo ſexto, vbi in tabella ſcriptum: FRIDERICVS SENATOR ORDINIS ANNO M. CD. LIV.

In eodem ſacello extat etiam ordine XIII. militare ſcutum Renati Andegauenſis, Friderici ſoceri, tranſuersè ſectum: in ſuperiori parte elucent ſymbola, Hungaricum, Siculum, Ieroſolymitanum; in inferiori verò Andegauenſe, Barrenſe, Lotharingicum: ſuprà inſcriptum eſt: PRIMVS SENATOR ANNO M. CD. XLVIII. Eadem quoque arma depicta extant in vetuſto codice membraneo cum hac

Apud Sanmarthanos.

inſcriptione: RENATVS REX HIERVSALEM ET SICILIÆ, DVX ANDEGAVENSIS ET BARRENSIS, COMES PROVINCIAE, SENATOR ANNO M. CD. XLIX. prætermiſſo planè Ducis Lotharingiæ titulo; cuius tamen Ducatus quadrans in vltimo ſcuti laterculo expreſſus eſt, ad obtenti falsò iuris qualecumque indicium: ſi enim de Lotharingiæ Ducatu plenè fuiſſet inueſtitus à Cæſare Renatus, Lotharienſem teſſeram honoratiori collocaſſet laterculo, & LOTHARINGIAE DVCEM illo loco palàm ſe inſcripſiſſet.

Boullayus in Gen. Lothar.

Pergo in inſtituto: Poſt Friderici Ducis obitum *Iolandis eius vidua nullo alio vſa eſt titulo quàm Duciſſæ Barrenſis, ex Renati parentis facultate, qui viuebat adhuc in Prouinciâ.* Non igitur illius causâ Fridericus Lotharingiam poſſederat; quandoquidem poſt coniugis obitum eo titulo non eſt vſa.

Lib. 7. fol. 515. b.

Prætereà, cùm Iolanda eadem ab exceſſu Friderici mariti voluiſſet Lotharienſis Ducatus regimini ſe immiſcere; *Proceres & Nobiles Lotharingiæ* (inquit Waſſeburgius) *ex Ordinum Ducatus ſententiâ decreuerunt ſe velle virum Principem habere, neque per feminam regi. Ideoque* RENATVS IVNIOR, *Friderici filius, Ducatum in ſuas manus ac-*

Lib. 3. c. 2.

cepit. Ita Champerius quoque de Renato iuniore: *Vocatus fuit à Proceribus & Ordinibus, vt acciperet Ducatum Lotharingiæ. Eorum acceſſitu, à Ionevillâ ſtatim venit Viſeliſam, Vaudemontani Comitatus oppidum. Inde perrexit Nanceium, vbi agebat Iolandis eius mater, Renati Siciliæ Regis filia, quæ publicæ rei adminiſtrationem ambiebat, volebatque dum viueret pro Duciſſâ haberi; quia* (dicebat) *Ducatus ex iure matris Iſabellæ, Caroli Ducis filiæ, ad ipſam pertinebat: ſed per Ordines & Nobiles ſtatutum fuit, quòd ipſi virum Principem haberent; quodque non expediebat*

pediebat Lotharingicam ditionem (quæ extrariis eſt confinis) gubernari per feminam. Sicque Ducatus Renato eius filio commiſſus fuit. Roſerius idem affirmat paucioribus hiſce verbis: *Iolandæ verò, ſuſcepti Ducatus initio, Lotharingiæ Principes,* MVLIEBRE IMPERIVM DETRECTANTES, *quæuis ſiniſtra machinabantur; nec ceſſarunt, donec Renatus filius iura capeſſeret.* Quod ſi Lotharienſium teſtimonia non ſufficiunt, audi Carolum Stephanum Franco-Gallum: *Lotharienſes* IOLANDAM, *Renati matrem, ad gubernandum admittere noluerunt.* Tomo 5. cap. 86. In Hiſtor. Lothar.

Ex quibus palàm fit, quàm à vero ſit alienum, quod ab Anonymo iactatum ambitioſiùs; nempe, *antiquam Lotharingiæ conſuetudinem eſſe, gubernationi feminarum ſubiici.* Nam & ſequenti ſæculo, poſt exceſſum Franciſci I. Ducis contrarium eluxit: *Erat ei frater Nicolaus Metenſis Antiſtes* (inquit Roſerius) *inter quem & Chriſtinam, Ducis relictam, de Caroli adhuc puerili tutelæ adminiſtratione magna contentio exoritur: Nobiles enim Nicolaum expetebant, neglecto* MVLIEBRI *imperio.* Cap. 89.

Obtrudit inſuper Anonymus ex Nicolao Remigio *comparationem Feudorum in Lotharingiâ ſeruientium, ad Lotharingiæ dominans Feudum:* ſubiungitque eiuſmodi argumentum: *Ad illa ſuccedunt feminæ; ergo & ad iſtud.* Sed vana eſt conſequentia: in Lotharingiâ enim minora & ordinis ſecundarii Feuda, ex inductâ paulatim conſuetudine, & Principum tolerantiâ, redacta ſunt ad inſtar patrimonialium: ſuperius autem ac dominans non item; quòd ex antiquiſſimâ LEGE SALICA primùm, deinde ex STATVTO IMPERII, vltimò denique ex IVRE FAMILIARI (vt iamiam oſtendemus) eſt maſculinum. In libro de Renati geſtis.

CAPVT V.

Vnio perpetua Ducatuum Lotharingiæ & Barri: vterque Principatus eſt maſculinus ex FAMILIARI IVRE.

TESTAMENTVM RENATI DVCIS EX AVTOGRAPHO GALLICO DESCRIPTVM, ET LATINE BONA FIDE CONVERSVM.

IN NOMINE *glorioſæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, Filii, & Spiritus ſancti, Dei vnius in eſſentiâ & trini in perſonis.* Ex Arch. Lothar.

RENATVS *Dei gratiâ Rex Ieruſalem & Siciliæ,* &c. *Dux Lotharingiæ & Barri,* &c. *Marchiſus Marchio Pontis, Comes Prouinciæ, Vaudemontii, Aunemaliæ, & Guiſæ; omnibus præſentibus & futuris ſalutem.*

Notum facimus, quòd nos memores inſtabilitatis rerum creatarum, illiuſque legis, quâ tum à Deo, tum à naturâ ſancitum eſt, citiùs aut ſeriùs ſemel omnibus hominibus moriendum eſſe; idque tam incertum eſſe, quando

futurum ſit, quàm certum eſt, aliquando futurum: ideò volentes de bonis, nobis à Deo concreditis, ſtatuere, & ne morte praeoccupati inteſtati diſcedamus; ſanâ mente, quæ Deo ſit laus, integráque valetudine, conſultò prudenterque Teſtamentum, vltimæ voluntatis noſtræ ſententiam, fecimus & conſcripſimus, facimus & conſcribimus hoc modo.

I. *Primò, quia Deo Creatori noſtro, Diuinæque ſuæ bonitati placuit ad Chriſtianæ fidei myſteria nos vocare, & ſacroſanctis Baptiſmi aquis initiare, cuius propterea nomen benedictum ſit in æternum, ex nunc in perpetuum, proteſtamur velle nos conſtantes in ſuſceptâ fide Catholicâ permanere, & ne latum quidem vnguem ab eâ recedere. Sique vel vi morbi, vel dæmonis impulſu (cuius præcipuum ſtudium eſt animas perdere) vel quauis aliâ ratione in errorem Orthodoxæ fidei contrarium pertrahemur, id nobis inuitis, & citra conſenſum noſtrum euenturum. Atque miſellam hanc animam noſtram in Conditoris ſui manus prompti ac lubentes reponemus, quandocumque libuerit eam de ſuâ mortali ſtatione reuocare, obteſtantes Diuinam ſuam Maieſtatem, vt ob merita cruentæ Paſſionis, pretioſique Sanguinis effuſionis Filij ſui, ac Seruatoris noſtri* IESV CHRISTI, *creaturam ſuam Beatorum Regno donare velit: ſimul obſecrantes ſacratiſſimam glorioſiſſimamque eius Matrem, vt ad id impetrandum ſuum nobis patrocinium accommodet; atque Beatiſſimum Michaëlem, cæleſtis militiæ Ducem, quem præcipuo ſemper honore coluimus, ceteraſque Angelorum Hierarchias, vt dignentur eam tueri contra communem hoſtem generis humani, Deoque ſiſtere perpetuò beandam.*

II. *Item locum ſepeliendo corpori noſtro eligimus in æde S. Franciſci Nanceij à dextro principis altaris latere murum verſus, vltra chori ſellas: quam ædem in fundo noſtro conſtruximus, vnà cum muris ac ſeptis Cœnobij: volumuſque corpori noſtro imponi monumentum æneum planæ formæ, altitudinis non maioris quàm vt quis libellum geſtans flexis genibus ei commodè inniti poſſit, eiuſdemque monumenti laminæ ſuperiori effigiem noſtram incidi, cum epitaphio per totum circa margines exarato.*

III. *Item volumus & ſtatuimus, vt contractum à nobis æs alienum diſſoluatur, damnaque, de quibus legitimè conſtabit, reſarciantur eâ ratione, quâ ſecundùm æquitatis rationiſque leges teneri deprehendemur.*

IV. *Item volumus & ſtatuimus, vt funus & exequiæ noſtræ inſtruantur arbitrio Curatorum Teſtamenti noſtri infrà nominatorum, vtque die ſepulturæ noſtræ quilibet Sacerdotes Sacrum facturi admittantur tam in ædem noſtram Sancti Georgij Nanceij, vulgò dictam Prioratus noſtræ Dominæ, & Sancti Apri, quàm dictorum Fratrum; atque ſingulis in ſtipendium pendantur quinque groſſi in honorem quinque plagarum Seruatoris ac Redemptoris noſtri* IESV CHRISTI.

Item

Item vt dictâ die fiat publica ſtipis erogatio quibuſlibet mendicis, panis, vini atque pecuniæ. Quod ſi prædicta Sacra & eleëmoſynæ non poſſint commodè fieri die ſepulturæ noſtræ, in ſequentem diem reijciantur. V.

Item volumus & ſtatuimus, vt tria primi ordinis Sacra funebria ad minimum celebrentur præmiſſo Defunctorum Officio, & primum quidem in prædictâ æde Fratrum, alia verò duo in noſtrâ prædictâ æde Sancti Georgij, cuius ſumus parœci; vtque prædictorum trium Sacrorum diebus quilibet Sacerdotes admittantur ad celebrandum in prædictis Eccleſijs, ac ſingulis quinque groſſi in ſingula Sacra diſtribuantur, atque eleëmoſynæ pauperibus, modo ſuprà præſcripto. VI.

Item donamus, legamus, erogamus ſingulis Eccleſiarum Cathedralium Tullenſis, Metenſis, & Virdunenſis, ſummam ſexcentorum francorum, idque ſemel dumtaxat, vt ſtatim ab obitu noſtro, & deinceps quotannis, die prædicti noſtri obitus, ad ſalutem & leuamentum animæ noſtræ, noſtræque chariſſimæ coniugis ac ſponſæ, Dominæ PHILIPPAE *Geldrenſis, funebre Sacrum ſolemniter decantent, præmiſſo pridie Defunctorum Officio.* VII.

Item pariter donamus & legamus Eccleſiæ noſtræ & Capitulo Sancti Georgij alios ſexcentos francos annuos ſemel; atque ita tenebuntur ſtatim ab obitu noſtro Sacrum funebre ſolemniter celebrare in dictâ Eccleſiâ, & ſingulis quaternis ieiunij temporibus in perpetuum recitare Officium mortuorum, & poſtridie Miſſam funebrem decantare ob finem ſuprà dictum: cuius obligationis exempla duo tradent Capitula dictarum Eccleſiarum, vt in Archiuis noſtris, Nanceiano & Barrenſi, aſſeruentur: eâ etiam lege, vt prædicta Eccleſia & Capitulum Sancti Georgij contenti ſint medietate fructuum, quos recipient in Eccleſiâ prædictâ Fratrum ratione noſtræ ſepulturæ & exequiarum. VIII.

Item donamus & legamus Eccleſijs & Conuentibus Fratrum Minorum, & Sororum Sancti Franciſci Reformatorum de Obſeruantiâ, exiſtentibus in noſtris Lotharingiæ & Barri Ducatibus, locíſque inſertis, ſummam mille francorum ſemel; quos prædicti Curatores pro domorum & locorum inopiâ diuident, eos ad id obligantes, vt pro ſalute noſtrâ precibus ſuis ac ſuffragijs apud Deum ſpecialiter intercedant. IX.

Præterea volumus & ſtatuimus; vt omnes & quæcumque fundationes, quas nos & chariſſima noſtra coniux & ſponſa anteà inſtituimus, obſeruentur & ſtent in perpetuum; ſpeciatim Sacra duo quolibet die ſacelli noſtri Annunciatæ, & Sanctæ Magdalenæ exiſtentis in prædictâ noſtrâ æde Sancti Georgij: verſus O SALVTARIS HOSTIA, *quando ſacrum* CHRISTI *corpus adorandum populo proponitur in ſummo Sacro dictæ Eccleſiæ: quâque Dominicâ paſtelli puerorum, qui prædictum verſum canunt, eâ lege, vt annis ſingulis recitent* AVE MARIA *ad intentionem* X.

 noſtram

noſtram in ſupplicatione victoriæ, quam Dei auxilio pridie Epiphaniæ retulimus aduerſus Carolum Burgundiæ Ducem, Nanceium obſidione liberantes. Anniuerſarium Sacrum cognati noſtri, Ducis Nicolai, XXIV. *die Iulij; ſolemnitas Sancti Renati* XII. *die Nouembris, & noſtrum anniuerſarium Sacrum, quod modò poſtridie dicti Feſti decantatur, & quod poſt mortem noſtram ipſo mortis noſtræ die cantabitur eâ ſolemnitate, quâ quotidie ſummum Sacrum canitur in Eccleſiâ Cathedrali Tullenſi, in quo ſpeciatim nominamur: &* SALVE REGINA, *quod quolibet Sabbato canitur poſt Completorium à Vicarijs dictæ Eccleſiæ in ſacello maiori Sancti Georgij. Item Officium Sancti Renati die ipſi ſacro; & poſtridie Defunctorum Officium: Sacra duo quotidiana, vnum quinque plagarum* CHRISTI DOMINI, *alterum Annunciatæ, atque* SALVE REGINA, *qualibet hebdomade, eo die in quem incidet Feſtum Annunciatæ, cum* DE PROFVNDIS *& Collectis mortuorum: quindecim cerei, qui accendantur dum canitur* SALVE: *quod fundauimus in æde noſtrâ Sancti Marci Barri. Similiter Officium Sancti Renati & Defunctorum in noſtrâ æde Sanctæ Crucis Muſſiponti, eo modo quo illud fundauimus in prædictâ æde noſtrâ Sancti Georgij, & anniuerſaria tria Sacra decantata quoque anno* XXIIII. *Februarij in Monaſterio Sancti Michaëlis, quemadmodum dictæ fundationes fuſiùs exponuntur & continentur in Tabulis ad id confectis; quarum exempla aſſeruamus in Archiuis noſtris Nanceij & Barri: quas fundationes ratificamus, confirmamus, & in quantum neceſſe eſſet, denuò inſtauramus tenore huiuſce præſentis noſtri Teſtamenti.*

XI. *Item quia noſtri prædicti* DVO DVCATVS, LOTHARINGIÆ ET BARRI, *modò ſibi inſerti mutuo cohærent; & quia, propterea quòd olim in duos Dominos diuiſi erant, plurima inde bella hoſtiliter acta; inimicitiæ, incommoda grauia, triſtiſſimique caſus contigerunt prædictis regionibus, maximo damno dictorum Ducatuum, Nobilitatis, vaſallorum, indigenarum, & ſubditorum, maximopereque verendum eſt, ne ſi poſthac diſiungerentur, eadem mala rurſus recurrerent; ideò quatuor nobis chariſſimorum ac dilectiſſimorum filiorum,* ANTONII *videlicet,* CLAVDII, IOANNIS, *&* LVDOVICI, *volumus vt prædicti* IOANNES *&* LVDOVICVS, *atque is quem modò prædicta noſtra coniux vtero geſtat, ſi maſculus eſt, ſequantur Eccleſiaſticum ordinem in Eccleſiâ Metenſi: adhæc quia præter noſtros duos dictos Ducatus poſſidemus agros & Dominia tam in Franciâ, Normanniâ, Flandriâ, Picardiâ, Germaniâ, quàm alibi, ad abundè compenſandum prædictum noſtrum filium* CLAVDIVM, *his & pluribus alijs rationibus permoti, inſtituimus prædictum* ANTONIVM, PRIMOGENITVM NOSTRVM, HEREDEM DVORVM *prædictorum* DVCATVVM LOTHARINGIAE *&* BARRI, *cum omnibus ſuis pertinentijs, Ditionibus,*

nibus, & Dominijs inſertis ac incluſis. Volentes & ſtatuentes, vt ſolus & in ſolidum ſuccedat, neque poſſint prædicti eius fratres in ijs quidquam petere aut mouere. Derogantes quoad hoc omni iuri atque conſuetudini contrariæ regionis: quibus prædictis duobus noſtris Ducatibus comprehendi volumus Marchionatum Pontenſem, & Comitatum Vaudemontij.

Item volumus pariter ac ſtatuimus, vt prædictus noſter filius CLAVDIVS *ſuccedat in id omne quod ſupereſt noſtræ prædictæ Ditionis & Dominij ſitum tam in Franciâ quàm Normanniâ, Picardiâ, Flandriâ, & alibi; cuius eum inſtituimus heredem vnicum, & in ſolidum; ſic vt eius fratres non poſſint pariter de eo quidquam ſibi vendicare.* XII.

Quod verò attinet ad Regna noſtra Siciliæ & Arragoniæ, Ducatum Andegauenſem, Comitatum Prouinciæ, & Meduanæ, aliaſque Ditiones ad nos pertinentes, quarum hactenus poſſeſſionem non adijmus, volumus & ſtatuimus, vt filius noſter primogenitus ANTONIVS, *eiuſque liberi* MASCVLI *legitimis nuptijs nati, in ijs nobis ſuccedant, ſintque heredes noſtri, neque fratres eius poſſint in iiſdem portionem ſuam petere.* XIII.

Item, ſi ante mortem noſtram non eſſet prouiſum prædicto filio noſtro LVDOVICO *de Epiſcopatu, vel alio Beneficio Eccleſiaſtico, ſex millibus florenorum annuatim æſtimato; eo caſu volumus vt habeat, accipiat, ipſique aſſignetur in portionibus prædictorum ſuorum fratrum* ANTONII & CLAVDII *ſumma ſex millium florenorum annuorum, ex æquo à prædictis* ANTONIO & CLAVDIO *ſoluendorum, idque dumtaxat donec prædictum Beneficium conſecutus ſit. Quòd ſi Statum Eccleſiaſticum ſequi, vel prædictâ aſſignatione contentus eſſe nollet, velletque in prædictâ noſtrâ hereditate portionem ſuam obtinere; tum eum conſtituimus heredem trium millium florenorum annuatim, ex æquo de bonis prædictorũ ſuorum fratrum* ANTONII & CLAVDII *deſumendorum, idque quamdiu viuet dumtaxat.* XIV.

Quantum ad filium noſtrum IOANNEM, *volumus contentus ſit dicto Epiſcopatu Metenſi, pro cuius impetratione magnos ſumptus fecimus; præterea quòd prædictus Epiſcopatus abundè ei ſuppeditabit, vnde ſtatus ſui ſplendorem tueatur: ſi tamen huic noſtræ conſtitutioni ac voluntati ſtare nollet (quod futurum non putamus) velletque in partem hereditatis venire; volumus & ſtatuimus, vt priùs, & ante omnia, promptè & paratè refundat prædictis* ANTONIO & CLAVDIO *ſummam ſexaginta quatuor millium florenorum, qui pro prædicti Epiſcopatus procuratione numerati fuerunt; atque nihilominùs volumus vt contentus ſit annuo cenſu trium millium francorum, capiendorum, colligendorum, & ei aſſignandorum à prædictis ſuis fratribus* ANTONIO & CLAVDIO *æqualiter: cuius ſummæ heredem illum inſtituimus ad eâ fruendum & vtendum quamdiu viuet dumtaxat.* XV.

Et

XVI. *Et quia prædicta noſtra coniux & ſponſa modò grauida eſt, volumus & ſtatuimus, vt ſi maſculus eſt, ſequatur etiam Statum Eccleſiaſticum, ſiue ſæcularem, ſiue regularem; atque dum ipſi prouiſum fuerit de Beneficijs, quorum reditus annuus ad tria florenorum millia pertingat,* ANTONIVS *&* CLAVDIVS *ei attribuant ſummam trium millium florenorum annuorum, colligendam in ſuis Ditionibus ac portionibus hereditarijs ex æquo. Quòd ſi non acquieſcat, velitque in hereditate noſtrâ portionem ſuam obtinere, inſtituimus eum heredem ſummæ trium millium florenorum annuorum, ex æquo ſumendæ, colligendæ atque ei aſſignandæ à prædictis ſuis fratribus* ANTONIO *&* CLAVDIO, *quamdiu viuet dumtaxat. Quòd ſi femella eſſet, volumus & ſtatuimus, vt in matrimonio collocetur, dotéque pecuniariâ inſtruatur pro conditionis ſuæ gradu; quam eius prædicti fratres* ANTONIVS *&* CLAVDIVS *de æquo ſuppeditabunt, vſque ad ſummam quinquaginta millium florenorum vt minimum; dummodò tamen ob prædictam ſummam filia noſtra renunciet omnibus ſucceſſionibus paternis & maternis: cuius quinquaginta millium florenorum ſummæ eam heredem inſtituimus.*

XVII. *Item volumus & ſtatuimus, vt ſi prædictus noſter primogenitus* ANTONIVS *migraret è vitâ, nullâ relictâ prole* MASCVLA *in legitimo matrimonio procreatâ; eo caſu prædictus noſter filius* CLAVDIVS, *ac eius liberi* MARES *ex legitimo matrimonio oriundi, eius ſint ſucceſſores & heredes. Et contrà, ſi prædictus* CLAVDIVS *decederet nullâ relictâ prole* MASCVLA *ex legitimo matrimonio; prædictus* ANTONIVS, *& eius liberi* MASCVLI *nati pariter ex legitimo matrimonio ei ſuccedant in Ditiones & Dominia ſuprà nominata.*

XVIII. *Item, ſi prædicti* ANTONIVS *&* CLAVDIVS *decederent non relictâ prole* MASCVLA *ex legitimo matrimonio procreatâ, eo caſu volumus, vt* MAIOR NATV *(ex filijs noſtris ſuperſtitibus, qui non erunt ſacris Ordinibus initiati, aut Religioſi profeſſi) eiuſque deſcendentes* MARES *ex legitimo matrimonio, ipſis in Ditiones & Dominia ſuprà nominata ſuccedant.*

XIX. *Atque hoc deficiente, eiuſque heredibus, filiorum noſtrorum proximus, eiuſque proles* MASCVLA *legitima, & modò ſuprà deſcripto, volumus, vt prædicti noſtri filij, eorumque poſteri* MARES *ſibi inuicem ſuccedant vi iuris* SVBSTITVTIONIS, *quam per hoc Teſtamentum facimus.*

XX. *Quibus inſtitutis & ſubſtitutis deficientibus, volumus, menſque noſtra eſt, vt prædicta noſtra Ditiones & Dominia, aliaque bona redeant ad noſtros heredes ac ſucceſſores ſecundùm iura & conſuetudines regionis, & locorum, in quibus Ditiones noſtræ atque Dominia ſita & conſtituta ſunt.*

Item

Item quod ad noſtram chariſſimam & dilectiſſimam coniugem Dominam PHILIPPAM *Geldriæ attinet, rata habemus dona & aſſignationes dotis, quas ei dedimus poſtremo quodam reſcripto, ſigillo noſtro munito, in noſtro caſtello de Louppy, dato* XI. *die præſentis menſis & anni, videlicet primò, Vrbem, Caſtrum & Præfecturam Barrenſem, cum omnibus pertinentijs & appendicibus ſubiectis prædictæ Præfecturæ Barrenſi dumtaxat.* XXI.

Item Baroniam Ionvillæ, Vrbes & Caſtella eiuſdem, quæ continent Roumoyum, Rupem ad Matronam, Eſclaron, Ia, Lignecurtem, Imbercurtem, Euruillam, Trifontium, Sorbeam, Arnevillam, cum omnibus alijs appendicibus & pertinentijs, ad ijs omnibus fruendum & vtendum quamdiu viuet, caſu quo dos ei obtingat. XXII.

Item res mobiles & acquiſitas, modo & normâ recipi ſolitâ ab omni retrò memoriâ in Ducatibus Lotharingiæ & Barri, & pro locorum conditione, in quibus bona conſtituta eſſent, die quâ ei dos obtinget; exceptis tamen antiquis pigneratitijs ad nos tranſmiſſis à noſtris prædeceſſoribus, Ducibus & Comitibus dictorum Ducatuum. XXIII.

Item in augmentum dictæ dotis, vt conditionis ſuæ gradum cum ſplendore retinere poſſit quamdiu vidua manebit, nec tranſibit ad ſecundas nuptias, & non aliter, aut vltrà, Ditionem & Dominium de Sable & Celaſtieres, Ditiones & Dominia Condati ad Moſellam, cum pertinentijs & appendicibus earumdem dictarum Ditionum & Dominiorum; vti id omne fuſiùs expreſſum eſt & exaratum in prædictis tabulis, quas volumus & ſtatuimus, vt ſuum plenum ſortiantur effectum, non obſtantibus nec aduerſantibus noſtris heredibus, ſucceſſoribus, & ius habentibus; volumuſque & ſtatuimus, vt quamdiu vidua permanebit, regimen, tutelam, curam prædictorum noſtrorum liberorum obtineat, vſque dum minores annos exceſſerint, cum poſſeſſione bonorum omnium conſtante noſtro matrimonio à nobis acquiſitorum. XXIV.

Item volumus, vt immunis ſit ab omnibus debitis, quæ deceſſores noſtri contraxerunt, ſolumque ad ea ſoluenda teneatur quæ nos ipſi contraximus. XXV.

Item, quia famuli & adminiſtri noſtri nobis fideliter & ſedulò inſeruierunt, eoſque fuimus experti probos ac integræ fidei; volumus & ſtatuimus, vt in ſuis muneribus retineantur quoad viuent, cum ſtipendijs, penſionibus, aliiſque remunerationibus, quibus frui reperientur die noſtri obitus; ſeriò mandantes, ac præcipientes prædictis noſtris filijs in virtute obedientiæ, quam filij progenitoribus debent, vt eos in illis retineant, ſi modò nihil committant, quare legitimè illis priuari ac exui mereantur. XXVI.

Item eligimus, creamus, deſignamus in Curatores præſentis huius Teſtamenti, atque vltimæ voluntatis, prædictam noſtram chariſſimam & dile- XXVII.

Chariſsimam coniugem & ſponſam, atque primogenitum noſtrum filium ANTONIVM, *chariſsimoſque noſtros ac fideles Conſiliarios,* VARINVM DOMP-MARTINVM, *Epiſcopum & Comitem Virdunenſem, D.D.* HVGONEM DES HAZARDES, *electum Tullenſem, &* HARDY TILLON, *Aulæ noſtræ Præfectum: quorum arbitrio omnia noſtra bona, reditus fructuſque annuos permittimus, ad perficiendum ac executioni mandandum quidquid in illo præſcribitur.*

XXVIII. *Quod præſens noſtrum Teſtamentum, tamquam vltimæ voluntatis noſtræ decretum, volumus ratum ſit, ſuumque ſortiatur plenum effectum: atque ſi irritum eſt in ratione Teſtamenti ſolemnis, ſaltem ratum maneat integrumque in ratione Teſtamenti nuncupatiui, vel nudæ & ſimplicis diſpoſitionis, aut codicilli, vel donationis causâ mortis, vel partitionis bonorum inter prædictos noſtros filios, eorumque deſcendentes; neque volumus quodlibet aliud à nobis antehac confectum Teſtamentum aut diſpoſitio locum habeat, ſuumque ſortiatur effectum; eaque reuocamus, reſcindimus, abrogamus. Proteſtantes nihilominùs retinere nos poteſtatem addendi, demendi prædicto Teſtamento, imò totum innouandi, quandocumque nobis libuerit vſque ad obitum noſtrum.*

XXIX. *In quorum omnium & ſingulorum ſupradictorum fidem, atque ad maiorem ſecuritatem eorum & firmitatem, volumus & ſtatuimus, vt præſentis huius Teſtamenti tabulæ, quas duplicauimus, legantur & promulgentur à morte noſtrâ in Curiâ forenſi ciuitatis noſtræ Nanceianæ coram Balliuis ac Nobilibus illic congregatis; atque in Curiâ Sancti Michaëlis coram Balliuo loci, & Aſſeſſoribus Forenſes conuentus agentibus; in Curiâ Officialis Tullenſis, ſedentis in ſuo tribunali ad audiendas & decidendas controuerſias dictæ Curiæ; à quibus petimus & poſtulamus, vt velint apponere & appendere ſigillum dictæ Curiæ, vnà cum noſtro, huic præſenti noſtro Teſtamento, quod chirographo noſtro firmauimus, fecimus, tranſegimus in no-*

Anno 1506. *ſtro caſtro de Louppy anno à Chriſto nato milleſimo quingenteſimo ſexto,* XXV. *die Maij.*

Hactenus ſupremæ tabulæ Ducis Renati, in quibus habes vnionem perpetuam atque ſubſtitutionem maſculinam Ducatuum Lotharingiæ & Barri, Articulis XI. XVII. XVIII. XIX. & XX. Sed prætereà ſciri neceſſe eſt, à Renati Ducis exceſſu, Philippam Duciſſam eius viduam amborum Ducatuum ternos Ordines conuocaſſe, qui congregati XIII. Februarij anni M. D. VIII. ſolemni ſacramento ſe obſtrinxerunt ad vnionis & maſculinæ ſubſtitutionis ſtrictam obſeruationem; decernentes vtramque in poſterum fore vtriuſque Status columen & fundamentum.

Id porrò conſilij maximè ſumpſerat Dux Renatus ob exortas

publicæ

publicæ rei perturbationes, poſt obitum Caroli I. Lotharingiæ Ducis, inter Antonium Vaudemontanum & Renatum Andegauenſem: quod ne futuris accideret temporibus, Dux Renatus, Salicæ legis decreto iuribuſque Imperij domeſtica accumulando, prohibere voluit per vtriuſque Ducatus perpetuam iunctionem, & ſubſtitutionem maſculinam Principum qui à ſe propagarentur, quorum in hanc vſque diem hæc eſt ſeries.

Stemma poſterorum Renati Ducis Lotharingiæ & Barri, Vnionis atque Subſtitutionis auctoris.

5. RENATVS Dux Lotharingiæ & Barri.

6. ANTONIVS II. Dux Lotharingiæ & Barri.	6. CLAVDIVS Dux Guiſiæ, Caput Ducum Guiſiæ, Meduanæ, Aumaliæ, Cheuroſij, Ellebouij.	
7. FRANCISCVS I. Dux Lotharingiæ & Barri.	7. NICOLAVS Dux Mercurij, Comes Vaudanimontis.	
8. CAROLVS II. Dux Lotharingiæ & Barri.	8. CAROLVS Comes de Chaligny, pater Henrici Marchionis de Moüy, & Franciſci Epiſcopi Virdunenſis.	
9. HENRICVS Dux Lotharingiæ & Barri: obijt abſque maſculâ prole.	9. FRANCISCVS II. Dux Lotharingiæ & Barri.	
	10. CAROLVS III. Dux Lotharingiæ & Barri.	10. Dux NICOLAVS-FRANCISCVS.
	11. FERDINANDVS-PHILIPPVS.	11. CAROLVS-NICOLAVS.

His addere iuuat ſententiam Equitis Didaci Saauedræ Faxardi, τοῦ Μακαρίτου, qui doctè cenſuit, *ſucceſſionem feminarum ad Regna magna eſſe magnis Principibus vtilitatis; quia ſæpè per matrimonia eorum familijs accedunt magni Status; vt contigit Caſtellanæ & Auſtriacæ. At verò in minoribus Principatibus non ita; quia dum heredes feminæ Regibus copulantur, perit familia nomen ac ſupremum decus; quia minor ditio à maiori abſorbetur.* Emblemate 70. edit. Mediolan.

CAPVT VI.

Conteſtata denunciatio Claudij Guiſiæ Ducis pro Teſtamenti Renati Ducis obſeruatione.

Ex Archiuo Ducum Guiſiæ. An. 1540.

HODIERNA *die, Auguſti* XIX. *anni* M. DXL. *in caſtro Bari-Ducis, præcelſus & præpotens Princeps* CLAVDIVS A LOTHARINGIA, *Dux Guiſiæ, Par Franciæ, Comes Aumaliæ, Baro Meduanæ & Ioneuillæ, Seneſcallus Campaniæ, Locum tenens Generalis pro Rege in Burgundiâ, Campaniâ, & Briâ, in præſentiâ noſtrâ, Petri Blandin, & Ioannis Baudeſſon, Notariorum Regiorum in Bailliuatu Vitriacenſi hîc ſubſcriptorum, Præcelſo & Illuſtr*^mo^ *Principi* ANTONIO DVCI LOTHARINGIAE ET BARRI *fratri ſuo, cùm egrederetur è cubiculo, vt iret ad Sacrum audiendum iuxta Eccleſiam dicti caſtri, dixit & pronunciauit iſthæc verba:* Domine, mihi dictum eſt, quòd per tractatum matrimonialem, quem facitis pro ANNA filiâ veſtrâ, vos illam reuocatis ad ſucceſſionem veſtram, defectu maſculorum: id quod non poteſtis facere, quia dicto caſu ſcitis titulos Regnorum Siciliæ & Aragoniæ, Ducatum Andegauenſem, Ducatus Lotharingiæ & Barri, Comitatum Prouinciæ, & alias terras, non poſſe reuerti, nec deuolui in dictam ANNAM, aut eius heredes, ſed in ME, & HEREDES MEOS MASCVLOS, eo modo quo cautum eſt & continetur Teſtamento defuncti Regis PARENTIS NOSTRI, cuius Deus miſereatur: quod Teſtamentum per vos, Domine, & per ME confirmatum fuit, & pro rato habitum. Quocirca VOBIS declaro, ME nullo modo conſentire dicto pacto matrimoniali, MEq́ue proteſtari, quòd nec mihi nec meis heredibus vllo modo poſſit præiudicare, quibus ius in dicto caſu eſt acquiſitum. *Subiecit deinde ſtatim:* Domine, auditis quod vobis dico. *Qui Dominus* DVX LOTHARINGIAE *nos reſpiciens Notarios ſuprà nominatos, & annuens capite, dixit & reſpondit:* Ita, ego vos benè intellexi. *Et inde ſimul ingreſſi ſunt Eccleſiam vt Miſſam audirent. A nobis autem petijt & requiſiuit Dominus* DVX GVISIAE *actum & inſtrumentum dictæ ſuæ declarationis & proteſtationis, quod ipſi dedimus, vt eo vti poſſet tempore & loco ſecundùm ius & rationem. In cuius rei teſtimonium ego Theobaldus Lortrad Scutifer, cuſtos ſigillorum pro contractibus Præpoſituræ Vitriacenſis, relationem dictorum Notariorum ſigillis eorum & chirographis munitam firmauimus ſigillo dictæ Præpoſituræ Vitriacenſis. Actum & datum die & anno ſupradictis. Subſcriptum* Blandin *&* Baudeſſon, *cum ſigillo appendente in cerâ viridi.*

Anna

Anna illa, Antonij II. Lotharingiæ Ducis filia, primis nuptijs iuncta fuit Renato Naſſouio Cabilonenſi, Auraicæ Principi; ſecundis autem Philippo Croyo Duci Arſchotano; ex quibus nullas proles ſuſcepit.

CAPVT VII.

Charta Tranſactionis, quâ conſtat Antonium II. Ducem, Renati parentis vltimam voluntatem Teſtamento confirmaſſe.

NICOLAVS A LOTHARINGIA, *Dei gratiâ Adminiſtrator perpetuus Epiſcopatuum Metenſis & Virdunenſis, Abbas commendatarius Mediani Monaſterij,* &c. *vniuerſis præſentibus & futuris ſalutem. Chariſſimus noſter Dominus & parens feliciſſimæ recordationis, cuius animæ Deus miſereatur, ex Teſtamento & ſupremâ voluntate heredem ſibi ex aſſe inſtituit chariſſimum noſtrum Dominum & fratrem* FRANCISCVM A LOTHARINGIA, *eâdem gratiâ hodiernum Ducem Calabriæ, Lotharingiæ, Barri, & Geldriæ, Marchiſum, Pontis Marchionem, Comitem Prouinciæ, Vaudanimontis, Albimontis, Zutphaniæ,* &c. *in vniuerſis ſuis Ditionibus, Ducatibus, Marchionatibus, Comitatibus, Baronijs, & ceteris quibuſcumque bonis, terris & Dominijs, vbicumque locorum ſitis, & conſtitutis, atque ab eodem obtentis, & poſſeſſis, ſiue per rectam, paternam maternámve, ſeu per tranſuerſam ſtirpem ad eum deuolutis, vnà cum omni iure tam hereditatis quàm ſucceſſionis tranſuerſariæ, quæ ei poterant obuenire, imò & acquiri, ſine vllâ exceptione aut reſeruatione. Nobis verò conſtituit, legauit, donauitque dumtaxat ex eiſdem tabulis pro iure hereditatis, & legitimæ ex omnibus ſuis bonis, tamquam filio competentis, quatuor & viginti francorum millia Lotharingicæ monetæ cenſus annui & vitalitij, duabus æquis penſionibus pernumeranda; nempe in Natalitijs Chriſti Domini, & Beati Ioannis Baptiſtæ. At verò vbi dictum Teſtamentum reſignarunt dilectiſſimi Domini noſtri ac patrui* IOANNES, *miſeratione diuinâ Sacræ Rom. Eccl. Cardinalis Sancti Honufrij, vulgò dictus à Lotharingiâ, Archiepiſcopus ac Primas Narbonenſis, Epiſcopus Albigenſis, Nannetenſis, & Aginnenſis, Abbas commendatarius Cluniacenſis, Feſcanienſis, Maioris Monaſterij, Sancti Audoeni,* &c. *atque vnà* CLAVDIVS A LOTHARINGIA, *eâdem gratia Dux Guiſiæ, Par Franciæ, Marchio Meduanenſis, Comes Aumaliæ,* &c. *coram nobis & dicto fratre noſtro, haudquaquam ei aſſentiri potuimus; vtpote qui grauiorem omnino, quàm vt ferri poſſet, iniuriam & detrimentum in hereditatis & ſucceſſionis iure ex tot*

Ex Arch. Lothar.

tamque præclaris Principatibus & Dominijs ab eo relictis patiebamur. Nihilominùs intuitu amoris, quo à naturâ ipsâ ferimur, & quoad licebit feremur in dictum Dominum & fratrem noſtrum primogenitum FRANCISCVM, &c. *quoniam inſuper æs alienum, obligationes & hypothecæ, quas defunctus parens noſter contraxit, immenſæ ſunt, & propemodum eidem intolerabiles; tum verò de ſuaſu & conſilio dictorum Dominorum ac patruorum noſtrorum, qui concordiæ inter nos fratres conciliandæ interceſſores & arbitros ſeſe exhibuerunt, nec non ex aliorum virorum ſapientum & doctorum, quos conſuluimus, ſententiâ, ad maius noſtrum commodum, liberè & ſpontaneè certiores de rei totius momentis facti, & bonâ naturalique voluntate non inducti, vel ſeducti, conſenſimus, probauimus, ratum habuimus, & eſſe iuſſimus; conſentimus, probamus, ratum habemus, & eſſe iubemus his litteris dictum Teſtamentum, & poſtremam defuncti Domini ac patris noſtri voluntatem, in ſingulis eius capitibus, ſubſtantiâ, articulis; eâ lege & conditione, quòd dictus Dominus ac frater noſter* FRANCISCVS, *ex pactis inter nos conuentis, in ſupplementum & augmentum, perfectionemque legitimæ noſtræ, conſenſit nobis & heredibus noſtris conſtitui cenſum annuum, qui conditionem & naturam hereditatis obtinebit, à nobis & heredibus noſtris percipiendum ex prouentibus & fructibus Ducatus Barrenſis per manus Quæſtoris eiuſdem generalis præſentis, & deinceps futuri; inſuper eiuſdem ſupplementi iuſtæ legitimæ gratiâ nobis ceſſit, & addixit hereditariè ac in perpetuum ius, & actionem omnem, quam ſibi vendicabat in Baroniâ, agris, ac Dominio Mercurij in Aruerniâ, nec non in eiuſdem Oppidis, Caſtris, Arcibus, Oppidulis, pagis, feudis, hominijs, cenſibus, & prouentibus quibuſcumque, eorumque appendicibus; omne denique ius dimidiatum quod habet ex integro illo Dominio ad vtrumque noſtrum deuoluto per mortem felicis memoriæ chariſſimæ Dominæ matris noſtræ* RENATÆ *Borboniæ*, &c. *quam medietatem in manus noſtras à ſe abdicauit. Quæ ſupplementa & accretiones cùm ita ſe habeant, vt ijs nobis abundè ſatiſfactum, atque de compenſatione & hereditatis portione cautum ſit: & aliàs, vti dictum eſt, perſpecta habeamus nomina & obligationes, quibus præfatus frater noſter ſupra quàm propemodum ferendum ſit, grauetur. Tum etiam vt* VNIO DVCATVVM LOTHARINGIAE ET BARRI, *Marchionatus Pontis, Comitatuum Vaudanimontis, Albimontis, aliarumque Terrarum in ijs contentarum (quam* VNIONEM *optauit & inchoauit chariſſimus Dominus & auus noſter* DVX RENATVS, *Rex Siciliæ, cui Deus ſit propitius; deinceps verò proſecutus eſt, & perpendit præfatus Dominus* DVX ANTONIVS *parens noſter in ſuo Teſtamento, vtpote quæ plurimùm vergit in ampliationem & decus Domus Lotharingiæ, ex quâ prognati ſumus, quamque adeò optamus omnibus*

nibus votis florere, augeri, & nullatenus imminui) inuiolata conſeruetur, quoad in nobis erit, iuxta TESTAMENTI *præfati & vltimæ voluntatis præſcriptum; de liberâ & naturali voluntate noſtrâ ceſſimus, &c. vi harum litterarum cedimus tam ſpecialiter quàm generaliter* OMNI IVRI *hereditatis, ſucceſſionis, & acquiſitionis, quà per ſeriem generis rectam, quantumuis antiquam, quà per tranſuerſam deuoluto, in gratiam dicti Domini ac fratris noſtri, eiuſque heredum, ac eorum quos eius res quouis nomine continget; omnibus Principatibus, Ducatibus, Ditionibus, Terris, Dominijs, alijſque quibuſlibet bonis, quæ ad nos pertinere poſſunt, aut debent, potuerunt, aut debuerunt per defunctos parentes, vel eorum progenitores, aut prædeceſſores, cognatóſve, quocumque modo aut cauſâ. Iuramus, ac pollicemur per eam fidem quâ Deo obſtricti ſumus, ac per eam quæ Principem decet; noſtro nomine, heredumque noſtrorum, ac eorum ad quos res noſtra quouis iure pertinebit, numquam in ijs ius vllum vendicaturos, vel aſſerturos; ſiue ea mobilia ſint, ſiue immobilia, obligationéſve, aut hypothecæ; præterquam cenſum ſupradictum quatuor & viginti millium francorum, vnà cum præfato Mercurij Dominio ac Baroniâ. Quibus duabus partibus, pro omni iure noſtro, heredumque noſtrorum, atque eorum ad quos quouis nomine res noſtra pertinebit, contenti ſumus, & per has litteras contentos nos eſſe profitemur: tamquam quibus condignè ſatisfactum ſit. Atque ita ſe rem habere declaramus, & aſſentimur, teſtamurque, prorſus vt neque nobis, neque heredibus noſtris, aut ijs quos res noſtra quouis iure continget, vmquam liceat quacumque de cauſâ refragari, vel lite conteſtari: ſiue per exceptionem deceptionis, vel illati ſupra medietatis pretium damni, ſiue quo alio titulo: neque ex argumento legis, quâ ſancitur, generalem ceſſionem vim non ſortiri, niſi præcedat ſpecialis: cui nos renunciauimus, ac renunciamus, vti & quibuſcumque iuribus ſcriptis, & non ſcriptis, nec non & conſuetudinibus contrarijs, & huic noſtræ aſſenſioni refragantibus: tametſi de iure eiuſmodi renunciatio nobis interdicta ſit; eam tamen volumus nobis heredibuſque noſtris, ijſque omnibus ad quos res noſtra pertinebit, validam eſſe. Et ſi quando diceretur nobis malè, & minùs æquè de hereditatis portione prouiſum eſſe; idque heredes noſtri contenderent; volumus nos tum in iudicio, tum extra, cadere cauſâ; donantes irreuocabiliter harum litterarum vi noſtro fratri prænominato liberaliter & liberè quidquid ſupra hereditatis noſtræ portionem præfatam ad nos pertinere videbitur, ſiue ingratitudinis cauſâ, ſiue quo alio titulo. Cuius donationis traditionem eidem per præſentes facimus. Cautum etiam eſſe volumus, ne quando heredibus noſtris, aut ijs quos quomodolibet res noſtra continget, commodare poſſit in futurum, aſſerere, vel proponere, quod hoc pactum conuentum, vel tranſactio bonis moribus aduer-*

aduerſetur, vel iuri naturali, aut gentium, ſcripto vel non ſcripto: & iurati pollicemur, per Fidem quâ Deo obligamur, eo nos numquam vſuros eſſe, vel alio quouis modo, exceptione, vel ſubſidio vllo, quo impediri hoc pactum, atque tranſactio, eiúſve effectus poſſit. Cuius iuriſiurandi gratiam à nobis abdicamus, omnemque in integrum reſtitutionem, quæ à quolibet Principe impetrari à nobis aut heredibus noſtris iiſve poſſet, quos res noſtra quouis nomine continget; noſque & illos cuiuſuis Principis poteſtati ſubmittimus, ſiue Papæ, ſiue Imperatoris, Regúmve, aut aliorum quorumlibet, quos fratri noſtro, eiuſque heredibus libebit aſſumere, vt iis vel eorum quilibet nos & heredes noſtros cogant ad perſiſtendum ſiue contradicto ea quæ his litteris continentur: perinde ac ſi lege latâ, aut ſupremi Iudicis ſententiâ pronuntiatum foret. In eum finem, & harum litterarum executionem, omnia & ſingula bona præſentia, & futura noſtrâ, heredúmque noſtrorum, & eorum ad quos res quouis modo noſtra pertinebit, vbicumque locorum exiſtunt, aut exiſtent deinceps, obligamus. Eâ tamen lege, vt ſtirpe noſtrâ deficiente, dicta Baronia Mercurij, & viginti quatuor millium francorum cenſus continuò & directè ad fratrem noſtrum, heredéſve illius ab eo progenitos, reuerte tur ſine diuiſione. Et viciſſim, ſi (quod Deus auertat) dicti fratris heredes nobis ſuperſtitibus deficerent, nobis noſtríſve heredibus pro portione noſtrâ conſtabit ius ſuccedendi in dicti fratris noſtri hereditatem citra vllam difficultatem. In cuius rei fidem, & vt hæ litteræ firmæ, ſtabiles atque inuiolatæ permaneant, & citra vllam prouocationem, chirographo, ac ſigillo noſtro eas munimus; atque maioris auctoritatis & certitudinis gratiâ rogatos voluimus dictos Dominos PATRVOS NOSTROS, *Cardinalem à Lotharingiâ, & Ducem Guiſiæ, vt ſua etiam illi chirographa ac ſigilla gentilitijs teſſeris inſignita apponere dignarentur. Quod nos Cardinalis & Dux Guiſiæ his precibus ac ſupplicationibus permoti præſtitimus anno Domini*

Anno 1545. *millesimo quingenteſimo quadrageſimo quinto, die decimâ Aprilis, præſentibus chariſſimo cognato* CAROLO A LOTHARINGIA, *miſeratione diuinâ Archiepiſcopo, & Duce Rhemenſi, primo Franciæ Pari; Reuerendo Patre in Chriſto* TOSSANO *de Hocedy Epiſcopo, & Comite Tullenſi, Sacri Imperij Principe, Abbate commendatario Hunnecurtenſi, &c. cognato noſtro* IOANNE *Comite Salmenſi, Lotharingiæ & Barri Mareſcalco; Domino* IOANNE *de Haſſonville, Lotharingiæ Seneſcallo; & Epiſcopatus Metenſis Balliuo; Reuerendo Patre in Chriſto Domino* PETRO *du Chaſtellet, Abbate commendatario Sancti Martini iuxta Metas; Domino* FRANCISCO *de Baſſompierre, Balliuo Vogenſi; Domino* PHILIPPO *de Freſnay eius loci Toparchâ; Magiſtro Nicolao Mengin, rationum Lotharingiæ Præſide; & Dominico Campano Iuris Doctore, Generali Lotharingiæ*

ringiæ Procuratore. Subſcriptum, IOANNES *Cardinalis Lotharingiæ*, & CLAVDIVS A LOTHARINGIA; & ſignatum maioribus dictorum Cardinalis & Ducis Guiſiæ ſigillis, eorum gentilitiâ teſſerâ inſignitis, ceræ rubræ impreſſis, dupliciqúe funiculo intextis.

Hoc inſtrumentum præcedenti adieci, vt omnibus pateat, quàm iniquè Anonymus ſcripſerit ſuſpectas eſſe falſitatis ſupremas Renati tabulas, quas hîc elucet ab eius filio, Antonio II. Duce, Teſtamento ratas & confirmatas fuiſſe.

CAPVT VIII. ET VLTIMVM.

CAROLVS III. *Dux Lotharingiæ & Barri, iure perquàm optimo Ducatus vtriuſque poſſeſſionem adiuit. Reſpondetur contrarijs Gramondi propoſitionibus.*

FRANCISCO I. Duci, Antonij II. Ducis filio, è viuis ſublato anno M. D. XLV. ſucceſſit in vtroque Ducatu filius eius vnicus CAROLVS II. iſti deinde extincto anno M. DC. VIII. filius eius natu maior HENRICVS; qui cùm diem obijſſet anno M. DC. XXIV. maſculâ prole non relictâ, FRANCISCVS Vaudanimontis Comes, eius frater, lege patriâ, Imperiali & domeſticâ fultus, Dux Lotharingiæ & Barri publicè fuit inauguratus. Is deinde CAROLO III. natu maiori filio ambos Ducatus dedit, & in eius fauorem omni ſuo iuri ceſſit, litteris ſuper eâ re confectis, datis Nanceij die Mercurij circa horam octauam matutinam, vigeſimâ ſextâ Nouembris, anno à Chriſto nato milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto, coram Proceribus & Ordinibus Ducatuum Lotharingiæ & Barri, ad Comitia generalia eâ de causâ conuocatis. Anno 1625. Illiuſque vigore denuntiationis, nouus DVX CAROLVS III. primâ die Martij anni M. DC. XXVI. ſolenni pompâ Nanceium Lotharingiæ primariam vrbem eſt ingreſſus, ſuæque hereditatis magno nobilitatis comitatu poſſeſſionem adiuit. Sequenti verò die Ordines congregati eumdem CAROLVM III. Ducem, ex proprio capite, pro ſuo naturali ac legitimo Principe agnouerunt, Domino de Chamblé Harauecurtio, Bailliuo Nanceiano, nomine Caroli Ducis ad illos perorante. Vt mirum ſit, Gabrielem Bartholomæum Gramondum, Lib. 15. Tholoſarium Præſidem, hac in parte nodum in ſcirpo quæſiuiſſe, at- p. 649. que aduerſus eiuſmodi acta adeò ſolemnia ſub alieno nomine argu- & ſeq.

menta

menta propoſuiſſe, quæ, ne quid intactum relinquam, ſubijcienda duxi cum meis ad ſingula reſponſis.

Primum eſt: *Non ante hanc diem legem Salicam inualuiſſe apud Lotharingos.* Latæ ſunt Salicæ leges à Francis Ortiuis, qui poſteà *Lotharienſes* dicti ſunt. Otho Friſingenſis in Bauariâ Epiſcopus (qui monaſticæ quietis amans, ſenex vixit Motimundi, in Baſſigneio, fines Lotharingiæ Superioris & Burgundiæ Comitatus attingente; vbi & obijt anno M. C. LIX.) Lotharingos Principes vocat *Francorum nobiliſſimos, & SALICOS, qui eius ætate LEGE SALICA adhuc vtebantur.* De Luxemburgenſibus, qui Moſellanicis ſunt finitimi in antiquo Lotharingiæ Regno, Epternacenſes Cœnobitæ in epiſtolâ ad Henricum ſextum Imperatorem anno M. C. XCI. ſcriptâ ſic loquuntur: *Illud ſummatim veſtræ Celſitudini ſignificari dignum duximus, de Lutzelburgenſi Comitatu, qui ſint, & quàm nobiles, vtpote SALICÆ CONDITIONIS ET LIBERTATIS ex parte homines, qui hominium debent ad eumdem Comitatum de Beneficijs, Dominatibus, & hereditario iure DE REGNO attingentibus*, &c. Inſuper ex Boullayo, Antonius Vaudemontanus, ante annos ducentos, contra Iſabellam patruelem ſuam affirmauit, *non poſſe FILIAS LEGE SALICA Ducatus Lotharingiæ hereditatem nanciſci:* ex Belleforeſtio, *Ducatum Lotharingiæ SALICVM ESSE, nec debere ad feminam deuolui:* ex Bouchelio, *Ducatum illum eſſe DE TERRA SALICA, nec idcircò poſſe ad feminas tranſſcribi.* Non igitur hoc noſtro tantùm ſæculo apud Lotharingos inualuit Salica lex.

Miræus de Script. Eccleſ.

L.4.c.32. Vide Vind. Hiſp. c. 5. p. 40.

In Geneal. Lothar.

Tomo 2. l. 2. c. 91. 99.

Tomo 3. p. 438.

II. *Malè pro lege Salicâ accipi Renati Ducis voluntatem, qui Teſtamento cauerat, vt MASCVLI in infinitum ſuccederent: Differre legem Salicam à priuatâ hominis voluntate.* Nemo, quod ſciam, voluntatem Renati Ducis pro lege Salicâ accepit, ſed pro hereditariâ ſubſtitutione; nec ipſe Teſtamenti conditor vocabulo Salicæ legis vllibi vſus eſt, ſed *ſubſtitutionis*.

Art. 19.

III. *Non poſſe Principes de ſucceſſione Principatus decernere, legemque ſtatuere vſui contrariam, aut priuilegijs Feudi, quæ in omne æuum ſit valitura.* Non ſtatuit legem Renatus vſui contrariam, aut Lotharingiæ priuilegijs: quin imò antiquiſſimam Imperij conſuetudinem ſecutus eſt, quam Renatus Andegauenſis proprio commodo abrogare tentarat. Illud autem eò iuſtiùs validiuſque, & ſine cuiuſquam præiudicio, pro ſuis poſteris ſtatuere poterat Dux Renatus, quòd ipſe ſolus è Lotharingicâ gente ſupereſſet; adeoque vniuerſa Lotharicæ Domus iura maſculina, & feminina etiam, ſi quæ eſſent, ex proprio capite vnita poſſideret; quodque præterea ditionem ſuam à Carolo Burgun-

Burgundiæ Duce occupatam vi armatâ recepiſſet; ſibique ſoli virtute propriâ quæſiuiſſet, quo iure ipſe tandem vellet ad poſteros tranſmittendam.

IV. *Lotharingiæ Ducatum eſſe Feudum ab Imperatoribus conceſſum nulla maſculinitatis mentione.* Contrarium oſtendi ex Sigeberto Lotharingo, & ex Auctore Magni Chronici Belgici, apud quos, FRIDERICO II. *Moſellanorum Duce mortuo,* QVIA MARES FILIOS NON HABEBAT, *quibus Ducatus competeret*, CONRADVS II. *Imperator eius Ducatum contulit Gotheloni, excluſis Beatrice & Sophiâ, Friderici III Ducis filiabus.* Ad an. 1034.

V. *Si valuiſſet lex Salica, redire debuiſſet Ducatus Lotharingiæ ad Imperatorem, tamquam ad primum Dominum.* Antiquis temporibus id fiebat; non quidem Salico iure, ſed Imperiali, dum Lotharingiæ Ducatus nondum eſſet hereditarius. Neque id factum amplius poſt Gerardum Ducem, Theodorici Strenui Ducis parentem, qui primus Ducatum iure hereditatis tranſmiſit ad poſteros tam directâ lineâ quàm laterali: vnde eſt, quòd Simoni II. Duci abſque liberis defuncto anno M. CC. VII. ſucceſſit Fridericus III. eius nepos ex fratre Friderico Comite de Bitſche. Rurſum anno M. CC. XX. cùm Theobaldus I. Dux improlis exceſſiſſet, Matthæus II. eius frater ſine controuerſiâ Ducatum adeptus eſt. Prætereà in Tranſactione Norimbergicâ inter Ferdinandum I. Romanorum Regem, & Antonium II. Lotharingiæ Ducem, initâ anno M. D. XLII. hæc inter alia ſanxit Rex Ferdinandus: DVCATVS LOTHARINGIÆ, *cum ſuis appertinentijs*, LIBER, *&* NON INCORPORABILIS DVCATVS *erit, & manebit ſemper: & à Cæſareâ Maieſtate, Nobis, & Electoribus, Principibus, atque Statibus Imperij, pro* LIBERO, *&* NON INCORPORABILI DVCATV, *Superioritate & Principatu recognoſcetur, nominabitur, & habebitur.* Principum Imperij vacuæ hereditates ordinario caduci iure ad Imperatorem tamquam ad ſupremum Dominum deuoluuntur, rurſumque incorporantur Imperio, à quo primitus emanarunt, in aliam familiam, ſi lubet, transferendæ. At Norimbergicâ pactione Duci Lotharingiæ indultum eſt, *vt eius Ducatus eſſet membrum Imperij liberum, Imperio numquam incorporabile*; hoc eſt, vt perpetuò tranſiret ad heredes: ita vt ab eius ſanguinis ſtipite non recederet: nec è viuis excedente ſine maſculis Duce, caducum ius locum haberet, ſed ad eiuſdem ſtirpis & agnominis proximiorem maſculum Ducatus pleno iure deferretur, fide Imperatori & Imperio ſemper ſeruatâ; vt fecêre hactenus Lotharingiæ Duces, & præ alijs Sereniſſimus CAROLVS Dux modernus;

Arbore 2. Lothar. cui R. P. Ioannes Gans de Societate IESV, Imperatoris Confeſſarius, in Arboreto Auſtriaco, hoc breue quidem, ſed honorificum meritò tribuit elogium: *Qui Lotharingicam Domum, fidelitate erga Ferdinandum Cæſarem celeberrimus, martiè ſuſtentat.*

VI. & vltimò, *Accedere debuiſſe conſenſum Imperatoris pro Lotharingiâ, & Chriſtianiſſimi Regis pro Ducatu Barrenſi; quorum cauſa, vt ſupremi Domini ſunt, præcipuè agebatur.* Pro Lotharingiæ Ducatu non erat neceſſarius Imperatoris conſenſus, quandoquidem contra Imperij legem non peccabatur; imò eius præſcriptum ſanctioque ad amuſſim obſeruabatur. Idem dico de Ducatu Barrenſi, qui merè eſt Imperialis, vt aliquando, ſi Deus vitam indulſerit, perſpicuè oſtendam.

FINIS.

INDEX

INDEX CAPITVM.

CAPVT I. Lotharingiæ Superioris Ducatus ex lege Imperij ad feminas non deuoluitur. Pag. 3.
CAPVT II. Prius Anonymi argumentum ab Idâ deſumptum, contra Lotharingiæ maſculinitatem, diſſoluitur. 6.
CAPVT III. Reſpondetur alteri Anonymi argumento, de Iſabellâ Caroli primi Ducis filiâ. 9.
CAPVT IV. Fridericus VI. fuit Dux Lotharingiæ ex proprio capite, non vxoris Iolandæ Andegauenſis, aduerſus Anonymum. 16.
CAPVT V. Vnio perpetua Ducatuum Lotharingiæ & Barri: vterque Principatus eſt maſculinus ex FAMILIARI IVRE. 19.
CAPVT VI. Conteſtata denunciatio Claudij Guiſiæ Ducis pro Teſtamenti Renati Ducis obſeruatione. 28.
CAPVT VII. Charta Tranſactionis, quâ conſtat Antonium II. Ducem, Renati parentis vltimam voluntatem Teſtamento confirmaſſe. 29.
CAPVT VIII. CAROLVS III. Dux Lotharingiæ & Barri, iure perquàm optimo Ducatus vtriuſque poſſeſſionem adiuit. Reſpondetur contrarijs Gramondi propoſitionibus. 33.

Clariſſimi, doctiſſimique viri, D. Antonij de Fuertes & Biota, I. V. D. Hiſpani, Regis Conſiliarij & Quæſtoris Mediolanenſis,

IVDICIVM.

AVIDE *legi, ac penitiùs extenſi Opuſculum, cui titulus*, LOTHARINGIA MASCVLINA, *Auctore Nobiliſſ. Equite D. Ioanne Iacobo Chifletio, Regio Archiatrorum Comite. Quo quidem in argumento ita verſatus eſt ſolertiſſimus Scriptor, vt, quod in eruditione palmarium eſt, multa eaq́ maxima paucis complexus fuerit ſingulari methodo ac ſtylo. Leges ſiquidem cum Legibus fruſtrà ſæpè componimus; ſicq́ interdum multa agendo nihil agimus: ſed membranas ſchedaſq́ cùm veteres, tum nouas in comperto habere, Principum Genealogias recto tramite ducere, in Chronologiam non peccare, Topographiam noſſe, id vnum, ſi quid aliud, politicis ſtudijs, meâ quidem ſententiâ, apprimè vtile eſt; in quo Jureconſulti aut ferè ieiuni, aut vt plurimùm hallucinantes. Vnde aui noſtri aduerſiſſimis temporibus vel hoc nomine gratulandum puto, quòd eiuſmodi præclaris ſcriptionibus occaſionem præbuerint; optoq́ ac voueo quàm plurimos eſſe, qui ſemitam eamdem cum doctiſſimo viro ingreſſi, eius veſtigijs inhæreant, verſenturq́ in paris induſtriæ curriculo, non ſine ingenij atque eruditionis laude. Ita cenſui, dum tot aliorum in publicam perniciem ſcripturientium me tædet, pigetq́. Bruxellæ* VIII. *die Nouemb. anni Chriſtiani* M. DC. XLVIII.

A01 1674212